Aanvalsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024 “De knoop ontwarren”.

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 3 maart 2020., organisatieonderdeel BO Sociaal, no. 2020.06103;

gelet op Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

BESLUIT:

1. Vaststellen Aanvalsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024 “De knoop ontwarren”.
2. Intrekken Armoedeplan 2006-2010.
3. Intrekken beleidsplan Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening 2016-2020 “Op weg naar een financieel stabiel bestaan”.

Aldus besloten door de Raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van 27 oktober 2020

De Griffier,
H-J. Bodewitz

De Voorzitter,
J.M. Penn-te Strake.

De knoop ontwarren!

AANVALSPLAN ARMOEDE EN SCHULDHULPVERLENING 2020 - 2024

Gemeente Maastricht

Inhoudsopgave

Voorwoord – 5

Inleiding – 6

Leeswijzer – 8

Managementsamenvatting – 9

1. Hoofdstuk 1 – Aanvalsplan armoede en schulden–
11 Taboe op armoede doorbreken – 14
Minder mensen in de schulden (stress) – 15
Vroegsignalering en preventie – 20
Optimale benutting materiële ondersteuning – 22
Versterken van het netwerk – 24

2. Hoofdstuk 2 – Extra aandacht voor kinderen in armoede – 27
Optimale ondersteuning materiële ondersteuning voor kinderen – 30
Alle kinderen doen mee en ontwikkelen hun talenten – 31
Kinderen praten mee over armoede – 32
Er is ruimte voor intiatieven en innovaties uit het veld – 32

3. Hoofdstuk 3 – Monitoring, evaluatie en fi 33
Financiën 35

4. Hoofdstuk 4 – Onze missie en visie met betrekking tot armoede en schulden 37
Missie van het armoedebeleid 38
Visie op armoede 39
Armoede en schulden 39
Missie bij schuldenproblematiek 39
Visie op schulden 40

5. Hoofdstuk 5 – Visie op de aanpak van armoede en schulden 41
Visie op armoede en schulden 42

Bijlagen 43
Bijlage 1
Wat is armoede, hoe ziet armoede in Maastricht eruit en wat is het wettelijk kader? 43
Wat is armoede 43
Armoede(indicator) Maastricht 44
Armoede en schuldhulpverlening verdeeld over wijken 45
Bijlage 2
Totaaloverzicht van activiteiten die per 1-1-2020 gereed zijn 48
Bijlage 3
Investeringen vanuit het armoedebudget 2018 – 49
Bijlage 4
Intergrale aanpak armoede: informatie vanuit de Programmabegroting 2020 – 53
Overzicht relevante indicatoren Programmabegroting 2020 – 62

Voorwoord

Gemeente Maastricht zet in op een stevige sociale basis en kent een veelomvattend aanbod op het vlak van armoede en schulden. Ook is er een aantal pilots met nieuwe aanpakken binnen bepaalde organisaties met als doel cliënten effectiever te helpen (o.a. 50 gezinnen aanpak of Integrale Gebiedsteams).
De uitdaging voor de gemeente is om in de hoeveelheid van aanbod de samenhang te bewaken en om, naast vernieuwing, ook aandacht te hebben voor het verbeteren van het bestaande aanbod. Daarnaast is het belangrijk om de pilots te integreren in het reguliere aanbod.

Dit is, op hoofdlijnen, de conclusie van onderzoeksbureau Movisie in hun onderzoek naar het armoedebeleid van de gemeente Maastricht. We zijn op de goede weg. Zaak is nu dat we de goede dingen die we doen, nog beter maken. Dat we samenhang zoeken en vinden. En dat we de pilots die we aangaan - bij gebleken succes - onderdeel maken van ons beleid. Dat is ook het advies dat de Rekenkamer afgegeven heeft op 16 april 2018. Daar gaan we de komende jaren mee aan het werk. Zodat we de juiste dingen blijven doen voor onze stadsgenoten die dat het hardst nodig hebben.

We kijken vooral goed naar wat we al doen. Wat gaat goed? Wat kan beter? Waar kunnen we meer samenhang vinden? Hebben we nog ergens een blinde vlek? Nieuw is dat schuldhulpverlening nu deel uitmaakt van dit aanvalsplan. Omdat armoede en schuldhulpverlening vaak samenhangen.

Vanzelfsprekend is achteroverleunen er niet bij, in onze aanpak van armoede. We pakken armoede aan in de wetenschap dat we het oplossen van armoede vrijwel niet haalbaar zal zijn. Daar zijn de gemeentelijke middelen, zowel kwantitatief als kwalitatief, helaas te beperkt voor. Wat we wel doen, is het verschil maken bij individuen of in gezinssituaties. Door aandacht te houden voor armoedepreventie en met minimabeleid net díe ondersteuning te bieden die mensen concreet helpt.

Daarbij zetten we in op experimenten zoals de 50-gezinnen aanpak, en op preventiepilots als Vroegsignalering Betalingsachterstanden Vaste lasten (VBV). Die moeten, naast de interventies die we doen bij individuen en gezinnen, tot betere resultaten leiden binnen ons beleid. Maar, en zo eerlijk moeten we ook zijn, dat kost tijd. Bij armoede is het simpelweg niet zo dat elke geïnvesteerde euro meteen tot resultaat leidt. Het is een kwestie van de lange adem.

Daarom blijven we iedere dag met hart en ziel werken aan het aanpakken van armoede in onze stad. De ambitie uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen', is dat armoede in 2030 onder het landelijk gemiddelde ligt. Dat doel vormt onze stip op de horizon. Die verliezen we niet uit het oog. Dit aanvalsplan wijst ons de weg richting het realiseren van die ambitie.

Jim M. Janssen
Wethouder Organisatie, sociale zaken, ouderenbeleid en cultuur

Inleiding

Voor u ligt het Aanvalsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024. Het is, op advies van de Rekenkamer van 16 april 2018, een integraal beleidsplan armoede en schuldhulpverlening. Dit vanwege de nauwe samenhang tussen armoede en schulden.

Het meest recente beleidsplan armoede dat door de raad is vastgesteld, is het actieplan armoede 2006-2010. Op 15 december 2015 heeft het college een nieuw Actieplan Armoedebestrijding 2016-2018 vastgesteld. Dit was echter geen beleidsplan, maar een uitvoeringsplan en het is dus niet door de raad vastgesteld[1]. Het bovenliggend beleidskader voor dit uitvoeringsplan vormden de beleidskaders, beleidsplannen, verordeningen en uitvoeringsbesluiten op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugd en de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland. Op 1 november 2016 heeft de raad het beleidsplan Wet gemeentelijk schuldhulpverlening 2016-2020 'Op weg naar een fi stabiel bestaan' vastgesteld.

Op basis van het eerdergenoemde advies van de Rekenkamer legt het college aan de raad een beleidsplan ter vaststelling voor. Dit beleidsplan bestaat uit een aanvalsplan waarin staat wat we gaan doen, welke resultaten we willen bereiken, welke middelen vanuit het armoedebudget hiervoor beschikbaar zijn en een onderliggende beleidsmatige basis waarin onze visie op (de aanpak van) armoede en schulden staat. Het beleidsplan dient als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen of om te toetsen welke bijdrage bestaande en nieuwe initiatieven leveren aan de aanpak van armoede binnen onze stad. De raad stelt hiermee de kaders vast waarbinnen het college zijn bestuursbevoegdheden kan uitoefenen. Het biedt tevens houvast aan professionals, vrijwilligers, betrokken inwoners en anderen die zich willen inzetten voor de aanpak van armoede en schuldhulpverlening.
In het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen', kregen de aanpak van armoede en schuldhulpverlening een grote prioriteit. Dit vanuit het besef dat armoede een complex probleem is. Wie in armoede leeft, heeft daar zelden bewust voor gekozen. Armoede kan iedereen overkomen. Omdat je je baan kwijt raakt, je partner verliest, arbeidsongeschikt raakt. Of omdat je als kind opgroeit in een arm gezin. Armoede is niet alleen een probleem van mensen met een laag inkomen en/of schulden, maar ook van de samenleving. Ons allen dus.

Gemeenten hebben een wettelijke taak met betrekking tot bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. Bijzondere bijstand is bedoeld om de gevolgen van armoede te verzachten. Schuldhulpverlening is om mensen met (dreigende) problematische schulden te ondersteunen. Liefst naar een toekomst zonder schulden.

Maastricht vat, net als de meeste andere gemeenten, haar verantwoordelijkheid echter breder op. De gemeente Maastricht heeft lokaal minimabeleid om de gevolgen van armoede te verzachten en invloed uit te oefenen op de oorzaken van armoede. Ze wil het armoedeprobleem écht aanpakken. Vandaar dat in het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' de ambitie staat dat armoede in Maastricht in 2030 onder het landelijk gemiddelde ligt. Dat is waarvoor we gaan en waardoor we iedere dag gedreven worden. De ambitie is daarmee helder, maar vanwege de complexiteit van het probleem is niet altijd van tevoren duidelijk wat de beste aanpak is. Armoede is, wat tegenwoordig ook wel een wicked problem heet. Een probleem dat bestaat uit een onoverzienbaar aantal deelproblemen, die ook nog eens op elkaar inwerken. Oorzaak en gevolg staan steeds in een andere verhouding tot elkaar. Je weet niet aan welk touwtje je moet trekken om de koop te ontwarren.

1. In 2015 werden gemeenten verantwoordelijk voor de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. De beleidskaders en beleidsplannen werden op regionale schaal gemaakt en het overkoepelend beleidskader was de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2018-2022. Daarom is t.b.v. uitvoering armoede toen een actieplan vastgesteld door het college.Den Haag, sociaal en cultureel planbureau, 2018.

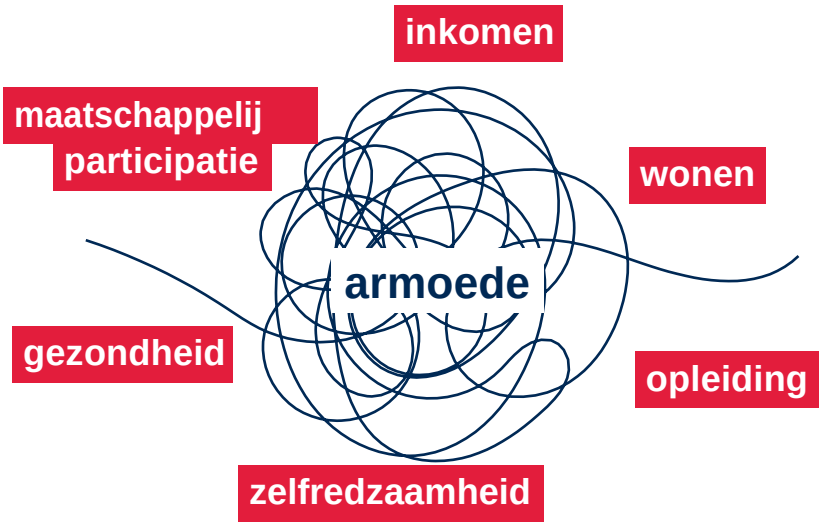

Bij een dergelijke complexe problematiek kan het verlangen naar boven komen om met één grote oplossing, één machtige zwaai, het probleem op te lossen. Wanneer we kijken naar experimenten, pilots, projecten in Nederland, in andere gemeenten, en ook in Maastricht, dan moeten we concluderen dat zo'n machtige zwaai er niet is. Dat betekent niet dat we onze ambitie verkleinen, maar wel dat we in onze aanpak realistisch, geduldig en bescheiden zijn.

De gemeente blijft stap voor stap werken aan het ontwarren van de armoedeknoop. Gelukkig heeft Maastricht al een solide basis en kunnen we hierop verder. Onze werkwijze heeft daarbij niet tot doel te komen tot een alomvattend masterplan, maar we vertrekken vanuit wat we al weten en passen gedurende de rit onze aanpak aan op basis van wat we leren.

De focus ligt hierbij op bewaking van de samenhang tussen het bestaande aanbod, het versterken van het bestaande aanbod en het borgen van de aanpak van succesvolle experimenten. Bovendien werken we integraal. We peuteren aan alle draadjes van de knoop, want zo krijgen en houden we er beweging in. Met die beweging ontstaat ruimte en kunnen we problemen die op elkaar inwerken omvormen tot oplossingen die elkaar versterken.

Met het vaststellen van dit aanvalsplan door de raad worden het actieplan armoede 2006-2010 en het beleidsplan Wet gemeentelijke schuldhulpverlening 2016-2020 'Op weg naar een financieel stabiel bestaan' ingetrokken.

Ter voorbereiding op dit aanvalsplan hebben recent twee onderzoeken plaatsgevonden.

Movisie

Movisie heeft in 2019 onderzoek gedaan naar de oorzaken van armoede, op welke factoren een gemeente wel en geen invloed heeft, wat werkende aanpakken zijn en hoe effecten van de aanpak gemeten kunnen worden. Aanvullend aan het Movisie-onderzoek is input gevraagd aan de stad tijdens het stadsgesprek op 15 april 2019.

De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek van Movisie

De gemeente Maastricht zet in op een stevige sociale basis en kent een veelomvattend aanbod op het gebied van armoede en schulden. Ook is er een aantal experimenten met nieuwe aanpakken met als doel cliënten effectiever te helpen. De gemeente zet bovendien stevig in op het verbeteren van de samenwerking tussen betrokkenen en belanghebbenden, zowel formeel als informeel. Daarmee draagt zij bij aan een integrale (samenhangende) aanpak. De uitdaging hierbij is om de samenhang te blijven zien, het bestaande aanbod te versterken en experimenten bij gebleken succes op te schalen en te integreren in het reguliere aanbod. Het netwerk 'Samen uit de min' kan hierbij als spin in het web een belangrijke rol vervullen.

Movisie heeft aangegeven dat werken met een doelenboom een manier is om de samenhang tussen ambitie, gewenste maatschappelijke resultaten en activiteiten inzichtelijk. Ter illustratie vindt u de doelenbomen op pagina 13 en pagina 29 van dit aanvalsplan.

Effecten meten op beleidsniveau vraagt een lange adem. Aangezien verbeteringen niet direct zichtbaar worden. Wel kan op individueel niveau gemeten worden of iemand vooruitgang boekt. Op hoofdlijnen ligt er in onze stad een stevig fundament voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening. Maastricht is een sociale en saamhorige stad waar de afgelopen jaren een goede en uitgebreide ondersteuning voor huishoudens met lage inkomens en schulden in stand is gehouden.

Non-gebruik landelijke toeslagen

De afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Maastricht heeft onderzocht hoe groot het non-gebruik van landelijke toeslagen (huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget) is in Maastricht. Waar mogelijk uitgesplitst per wijk, huishoudsamenstelling en voornaamste inkomensbron. Dit vormt het kwantitatieve deel van het onderzoek.
NB: de doelgroep van het lokale armoedebeleid kent momenteel een inkomensgrens tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum.
De grenzen van landelijke toeslagen zijn veelal ruimer. De inkomensondersteuning van de gemeente Maastricht richt zich echter op degenen die een inkomen hebben tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum.

De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek van Onderzoek en Statistiek
Uit het onderzoek naar het non-gebruik van landelijke toeslagen blijkt dat ook in Maastricht non-gebruik voorkomt en dat mensen toeslagen, en dus geld, missen. Onderbenutting van huur- en zorgtoeslag komt vooral voor bij alleenstaanden en bij mensen met een pensioen. Bij kinderbijslag en kindgebonden budget gaat het vooral om mensen in loondienst en om mensen met een pensioen. Non-gebruik wordt met name veroorzaakt doordat mensen niet weten dat de regelingen bestaan, denken dat ze er geen recht op hebben, niet meer willen aanvragen vanwege negatieve ervaringen of niet zelfstandig aan kunnen vragen.

Leeswijzer

Ò **Hoofdstuk 1 en 2** vormen het aanvalsplan armoede en schuldhulpverlening. In deze hoofdstukken staan onze ambities uitgewerkt, welke maatschappelijke resultaten we nastreven en welke activiteiten hieraan bijdragen. Daarbij maken we gebruik van de doelenboom.

Ò In **Hoofdstuk 3** staat op welke manier monitoring en evaluatie plaatsvindt.

Ò **Hoofdstuk 4 en 5** vormen de beleidsmatige basis onder het aanvalsplan. **Hoofdstuk 4** beschrijft de missie en visie van maastricht met betrekking tot armoede en schuldhulpverlening. In **Hoofdstuk 5** wordt ook een visie op de aanpak van armoede en schuldhulpverlening beschreven.

Ò **Bijlage 1** bevat achtergrondinformatie over hoe in Nederland armoede gedefi wordt en hoe armoede in Maastricht eruitziet. Tevens worden de landelijke en lokale beleidscontext geschetst.

Ò **Bijlage 2** bevat een totaaloverzicht van de activiteiten benoemd in hoofdstuk 1 en 2 die per 1 januari 2022 gereed zijn.

Ò In **bijlage 3** geven we een korte omschrijving van de specifi activiteiten die uit het armoedebudget gefi worden, met het bedrag dat daar in 2018 aan besteed is. Daarbij wordt aangegeven welke activiteiten zogenoemde open einde regelingen zijn en welke niet.

Ò Een integrale aanpak van armoede betekent dat armoede niet alleen aangepakt wordt vanuit armoedebeleid en armoedebudget, maar dat ook andere beleidsterreinen een bijdrage leveren. In **bijlage 4** vindt u daarom een overzicht van elementen uit de programmabegroting 2020 met de indicatoren die daarbij vanuit overige beleidsterreinen gebruikt worden.

Managementsamenvatting

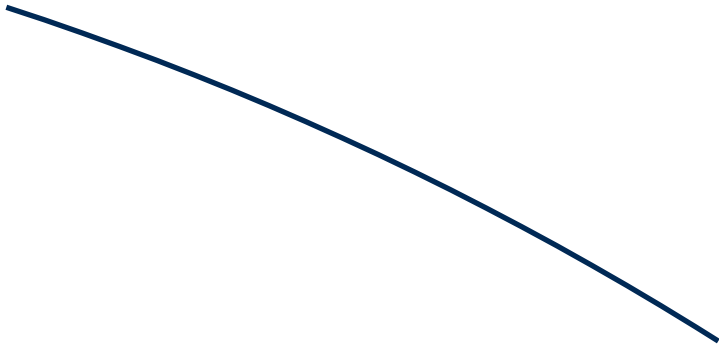

HOOFDSTUK 1

Aanvalsplan armoede en schulden

De ambitie uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' luidt: 'Dankzij een ingezet aanvalsplan ligt de armoede in Maastricht in 2030 onder het landelijk gemiddelde'.

De ambitie uit het coalitieakkoord vormt de kapstok voor het nieuwe aanvalsplan armoede en schuldhulpverlening. Het aanvalsplan is deels een voortzetting van het huidige beleid. De focus verschuift echter de komende jaren van het verzachten naar het voorkómen van armoede en schulden. Onze missie is om sociale uitsluiting en ongelijkheid als gevolg van armoede en/of schulden te verminderen. Bovendien hebben we bijzondere aandacht voor kinderen in armoede. We willen dat alle kinderen kunnen meedoen, ook zij die in armoede leven.

Vanuit deze missie hebben we twee grote ambities voor het Maastrichtse armoede- en schuldenbeleid geformuleerd:

1. Sociale uitsluiting en ongelijkheid verminderen
2. Kansongelijkheid onder kinderen verminderen (verder uitgewerkt in hoofdstuk 2)

Met deze ambities willen we een aantal maatschappelijke resultaten bereiken. Denk aan resultaten als 'minder mensen in de schulden' en 'alle kinderen doen mee en ontwikkelen hun talenten'. Belangrijke vragen hierbij zijn: wat gaan wij als gemeente doen om dit te bereiken? Hoe zorgen we ervoor dat onze activiteiten hier ook echt aan bijdragen en wat merkt de burger hiervan?

In dit aanvalsplan maken we, conform het advies van Movisie, gebruik van een doelenboom om inzicht en grip te krijgen op ons armoede- en schuldenbeleid. Hierin vertalen we onze ambities naar maatschappelijke resultaten die we willen bereiken en welke activiteiten daar een bijdrage aan leveren. Daarbij is wel van belang om aan te geven dat doelen en indicatoren op beleidsniveau een lange adem vragen. Veranderingen zijn niet meteen terug te zien in monitoren, hoewel ze vaak wel bestaan. Zeker als het gaat om vroegsignalering en preventie is het lastig effecten te meten en te waarderen. Dit wordt ook benoemd door Movisie op basis van landelijke ervaringen.[2]

Hiernaast volgt de uitgewerkte doelenboom voor de ambitie 'Sociale uitsluiting en ongelijkheid verminderen'.

2. Rapport Movisie "Armoede & schulden in Maastricht", 2019.

WAT IS ONZE AMBITIE?	WELKE MAATSCHAPPELIJKE RESULTATEN WILLEN WE BEREIKEN?	WELKE ACTIVITEITEN DRAGEN HIERAAN BIJ?
Sociale uitsluiting en ongelijkheid verminderen	Het taboe op armoede en schulden doorbreken	• Algemene publieksvoorlichting • Laagdrempelige, persoonlijke voorlichting in eigen omgeving • Inzet intermediairs

	schulden (stress)	• Gemeentelijk beleid schuldhulpverlening
		Belangrijke elementen:
		  • Stress sensitieve benadering
		  • Nabijheid
		• Vroegsignalering en preventie
		  • Wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

	Optimale benutting materiële ondersteuning	• Toepassen maatwerk • Communicatie over regelingen • Screening op landelijke en lokale regelingen • Vereenvoudiging procedures • Inzet intermediairs
	Versterken van het netwerk	• Netwerk Samen uit de min • Samenwerking rechtbank • Inzet ervaringsdeskundigheid • Convenant Beschermingsbewind

Hieronder volgt een korte toelichting op de verschillende activiteiten die bijdragen aan de maatschappelijke resultaten die we willen bereiken.

Taboe op armoede en schulden doorbreken

Er heerst een taboe op armoede en schulden. Mensen wachten (te) lang voordat zij zich melden voor hulp. Mensen (h)erkennen vaak niet dat ze op de armoedegrens leven en zijn bang voor stigmatisering. Wij willen mensen in armoede en/of schulden zo snel mogelijk bereiken, liefst nog voordat ze in de schulden terecht komen. We doorbreken het taboe op armoede en schulden door het onderwerp bespreekbaar te maken.

Algemene publieksvoorlichting
We informeren inwoners en intermediairs onder andere via de gemeentelijke websites, folders, sociale media en de inkomens-, schulden- en oppluskaart. In 2019 is de (mobiele) website pasopjegeld.nl vernieuwd en ingericht aan de hand van levensgebeurtenissen. De website van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland gaan we ook vernieuwen. Verder kijken we samen met de raad naar de ontwikkeling van een op Maastricht toegesneden armoede app.

Laagdrempelige, persoonlijke voorlichting in eigen omgeving
Iedereen kan op dit moment in een voor hem of haar prettige omgeving terecht voor hulp en ondersteuning. Bijvoorbeeld bij de wijkservicepunten, sociale teams, Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en spreekuren van woningcorporaties en Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Er zijn op dit moment verschillende 'voordeuren' binnen het sociaal domein. In 2020 gaan we de toegang optimaliseren.

Vanuit de samenwerking Gezamenlijke dienstverlening op locatie (GDL) zitten iedere maandag partners (SVB, DUO, UWV en Juridisch loket) op locatie van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (Randwycksingel) bij elkaar om inwoners te helpen met (fi) vragen. Hierdoor hoeven mensen maar één keer hun verhaal te vertellen en krijgen zij direct hulp. Om onze dienstverlening dichter bij de inwoners te brengen, wordt de huisvesting van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland onderzocht. Dit is in de loop van 2020 afgerond.

Een nieuwe ontwikkeling is het meer 'outreachend' benaderen van mensen, een werkmethode waarbij we naar de mensen toegaan en hen opzoeken in hun eigen omgeving. Bijvoorbeeld in de wijkgerichte aanpak van de Integrale Gebiedsteams van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en de pilot Vroegsignalering betalingsachterstanden vaste lasten (VBV). We hebben ook oog voor mensen die (nog) niet bij de gemeente in beeld zijn.

Inzet intermediairs
Intermediairs hebben een belangrijke rol in het bespreekbaar maken van armoede en schulden. Zij zijn de ogen en oren van de stad. Als onafhankelijke tussenpersoon (vrijwilliger of professional) zien zij mensen die niet vanzelfsprekend in beeld zijn bij de gemeente en komen achter de voordeur. Denk aan medewerkers van maatschappelijke organisaties, interne begeleiders op school, (jeugd)hulpverleners, maatschappelijk werkers, huisartsen of medewerkers sociaal team. We onderhouden nauw contact met hen en informeren hen over gemeentelijke regelingen voorzieningen en ontwikkelingen. Zij ontvangen ook de gemeentelijke folders en fl Voorbeelden van netwerken zijn Sociaal Team+ Malberg (eerdere werktitel: Krachtenbundeling), Blauwe Zorg en Samen uit de Min. Een nieuwe ontwikkeling is dat we ook gaan onderzoeken hoe we werkgevers kunnen betrekken.

Wat is gereed per 1-1-2022?
De website van Sociale Zaken Maastricht Heuvell is vernieuwd
Er is in samenspraak met de raad een Maastrichtse armoede-app ontwikk
Er is onderzoek gedaan naar de optimalisatie van de verschill voordeuren in het sociaal domein en de resultaten zij waar mogelij geïntegreerd in de dienstverlening.
Er is onderzoek gedaan naar de huisvesting van Sociale Zaken Maastricht Heuvell en de resultaten zij waar mogelij geïntegreerd in de dienstverlening.

Minder mensen in de schulden (stress)

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening geeft de kaders aan voor de lokale aanpak van schuldhulpverlening. Op grond van deze wet is de gemeente verplicht om eenmaal per vier jaar een plan vast te stellen met daarin de volgende elementen: doelstelling, acties, beoogde resultaten, schuldpreventie, waarborgen kwaliteit, wachttijd en beleid voor gezinnen met kinderen.

Doelstelling

We willen minder mensen in de schulden(stress).

Werkwijze

We pakken schuldhulpverlening integraal aan. Dit betekent dat we niet alleen kijken naar het zo snel mogelijk oplossen (schuldenvrij) en/of beheersbaar maken van schulden (schuldenzorgvrij), maar ook het aanpakken van de oorzaken van schulden en aandacht hebben voor problemen op andere leefgebieden. Samen met partners in het netwerk. Een belangrijk aspect daarbij is gedrag. We gaan uit van de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Wanneer iemand (tijdelijk) niet in staat is deze verantwoordelijkheid op zich te nemen, kan hij of zij rekenen op (tijdelijke) ondersteuning bijvoorbeeld in de vorm van budgetbeheer. Op voorhand wordt dus niemand uitgesloten van schuldhulpverlening. Een bijzondere vorm van ondersteuning door gemeente staat in artikel 57 van de Participatiewet. Dit artikel biedt gemeenten de mogelijkheid aan de bijstand de verplichting te verbinden dat de belanghebbende eraan meewerkt dat het college in naam van de belanghebbende noodzakelijke verplichtingen uit de toegekende bijstand verricht, indien en zolang er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat iemand zonder hulp niet in staat is tot een verantwoordelijke besteding van zijn bestaansmiddelen. Dat betekent dat de gemeente de huur, nutsvoorzieningen en ziektekostenpremies betaalt.

Resultaat

We bieden aan alle inwoners, binnen de gestelde (wettelijke) kaders, ondersteuning om de schulden zoveel mogelijk op te lossen (schuldenvrij) of anders in ieder geval beheersbaar te maken (schuldenzorgvrij). Iemand is tenminste schuldenzorgvrij wanneer hij/zij wordt geholpen bij het onderzoek naar alle bestaande schulden en middels budgetbeheer en coaching ondersteund wordt in zijn of haar fi situatie.

Uitvoering en instrumenten

We maken onderscheid tussen formele en informele schuldhulpverlening. Met formele schuldhulpverlening bedoelen we professionele schuldhulpverlening gericht op zwaardere fi - ciële problematiek. Informele schuldhulpverlening richt zich vooral op preventie en de lichtere

fi problematiek. Partners uit de formele en informele schuldhulpverlening werken intensief met elkaar samen in het netwerk Samen uit de min.

Informele schuldhulpverlening

Naast de formele (professionele) schuldhulpverlening vindt er ondersteuning door vrijwilligers plaats (informele schuldhulpverlening) onder de verzamelterm Thuisadministratie. Belangrijke partners op het gebied van informele schuldhulpverlening zijn Humanitas en Trajekt. Het belangrijkste doel van Thuisadministratie is voorkomen dat mensen in een uitzichtloze fi situatie terechtkomen (preventie) of hen helpen om uit de problemen te komen. In dit kader vinden de volgende activiteiten plaats:

- mensen helpen om een ordelijke administratie in te richten op basis van het NIBUD-tabbladensysteem
- samen een budgetoverzicht maken (inkomsten en uitgaven) dat inzicht geeft in de fi (on)mogelijkheden
- samen onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de balans tussen inkomsten en uitgaven te verbeteren
- doorverwijzen naar professionele schuldhulpverlening (Kredietbank Limburg) als de schulden problematisch zijn.

In 2020 gaan we onderzoeken hoe we de vrijwilligersondersteuning in de keten van schuldhulpverlening kunnen optimaliseren.

Formele schuldhulpverlening

De uitvoering van de formele schuldhulpverlening (van toegang tot en met nazorg) is ondergebracht bij Kredietbank Limburg (KBL). Inwoners met een fi hulpvraag kunnen terecht bij KBL. KBL stelt de hulpvraag vast. Sommigen kunnen na informatie en advies zelfstandig verder. Anderen hebben behoefte aan ondersteuning. Met hen stelt de KBL een plan van aanpak op. Als onderdeel van dat plan kan de KBL verschillende instrumenten inzetten.

- **Budgetbegeleiding**: de schuldenaar leert op een verantwoorde manier om te gaan met geld. Onderdelen zijn het krijgen van inzicht in de inkomsten en uitgaven, het voeren van een overzichtelijke administratie en uitgaven afstemmen op het beschikbare budget. Gedragsverandering speelt een belangrijke rol. We willen voorkomen dat mensen opnieuw in de schulden terecht komen. Onderdeel van budgetgeleiding vormt dan ook het aanleren van 'nieuw gedrag' (empoweren). Budgetbegeleiding wordt aangeboden door Humanitas en Trajekt. KBL werkt nauw samen met deze partijen.

- **Betalingsregeling**: KBL treft een betalingsregeling met de schuldeiser(s). Uitgangspunt is dat de schulden volledig worden afgelost.

- **Budgetbeheer**: KBL beheert inkomsten en uitgaven voor de schuldenaar.

- **Budgetbeheer maatwerk**: dit is een vorm van tijdelijke inkomensondersteuning. Anders dan bij regulier budgetbeheer is het uitgangspunt dat de schuldenaar nauw betrokken is bij het weer zelfstandig beheren van zijn fi Hoeveel ondersteuning nodig is, hangt van de (zelf)redzaamheid van de schuldenaar. Alles wat hij zelf kan, doet hij zelf.

- **Schuldhulpverlening**: dat bestaat uit de onderdelen schuldbemiddeling en schuldsanering.

  Schuldbemiddeling
  KBL treft een regeling met de schuldeiser(s) waarbij de schuldenaar maandelijks een bedrag afl De schuldeiser berekent in ruil geen rente over de schuld en stuurt geen deurwaarder. Een eventuele restantschuld wordt na drie jaar kwijtgescholden.

  Schuldsanering
  Dit is een lening van de gemeente via KBL waarmee de schulden worden afgelost.

De schuldenaar heeft hierdoor nog maar één schuldeiser: KBL. De looptijd van een saneringskrediet is doorgaans drie jaar.

Bij schuldbemiddeling en schuldsanering hoort ook dat de schuldenaar werkt aan het voorkomen van schulden in de toekomst. Het aanleren van 'nieuw gedrag' is een belangrijk onderdeel van het traject.

- **Kredietverlening:** een persoonlijke lening bij KBL voor onverwachte uitgaven.

- **Beschermingsbewind**: als iemand niet in staat is zijn eigen fi te regelen kan de rechter een bewindvoerder aanwijzen die (tijdelijk) de inkomsten beheert en de vaste lasten betaalt.

Voor sommigen is de problematiek zo groot dat onderhandeling met de schuldeisers niet tot resultaat leiden. Het gaat dan om mensen met problematische schulden die niet binnen een redelijke termijn zijn op te lossen. Deze mensen zijn aangewezen op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP). KBL kan dan een verzoek bij de rechtbank indienen. De rechtbank bepaalt of iemand wordt toegelaten tot de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen.

In 2020 onderzoekt KBL de mogelijkheden voor een aparte aanpak voor zelfstandigen. Afhankelijk van de uitkomsten integreert KBL een aparte aanpak voor deze doelgroep in haar dienstverlenings-aanbod.

Nazorg is de belangrijkste preventieve maatregel en de sleutel om nieuwe schulden te voorkomen. Daarom onderzoekt KBL hoe nazorg optimaal ingevuld kan worden. Bijvoorbeeld door partners uit de informele schuldhulpverlening zoals Trajekt of Humanitas gedurende een bepaalde periode betrokken te houden bij een huishouden om de vinger aan de pols te houden.

Ook onderzoeken we samen met een aantal andere gemeenten – onder meer Rotterdam, Den Haag, Almere, en Enschede - de mogelijkheid van een 'Buddy-app'. Dit is een app die mensen ondersteunt bij het beheren van hun geld. De app reserveert geld voor vaste lasten zodat de gebruiker ziet welk bedrag vrij te besteden is.

Ò Aanpak

In de wijze waarop we inwoners met schulden worden benaderen en behandelen staan drie kernwoorden centraal: stress sensitieve dienstverlening, maatwerk[3] en nabijheid.

- Stress sensitieve dienstverlening (stijl)
  Stress sensitieve dienstverlening staat centraal bij Kredietbank Limburg in hun plan 'Anders denken, anders doen' en in de transformatie bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Deze wordt vormgegeven vanuit het inzicht wat stress met mensen doet. Mensen denken niet meer rationeel en maken soms keuzes waarvan men denkt: 'Hoe is het mogelijk…'.[4] We kijken hoe we de dienstverlening, de omgeving en de samenwerking met andere partijen zo kunnen vormgegeven dat de stress bij mensen vermindert. Snelheid, resultaatgerichtheid, nagaan wat de cliënt nodig heeft om minder stress te ervaren, zijn belangrijke thema's. In dit kader volgen medewerkers van Kredietbank Limburg en Sociale Zaken trainingen in motiverende gespreksvoering. Deze basis willen we beter borgen. Daarom gaan we motiverende gespreksvoering meenemen in de gezamenlijke deskundigheidsbevordering bij Samen uit de min[5]. Van daaruit kijken we of we het idee en de werkwijze verder uitrollen.

Kredietbank Limburg 2.0

Anders Denken, Anders Doen !

3. Conform aanbevelingen stadsgesprek armoede: Luisteren, doorvragen, eerst basis op orde, daarna vervolgstappen; biedt maatwerk en pas niet alleen regels toe; samen met mensen; vertrouwen.
4. Schaarste, Mullainathan, S. & Shafi , E. 2013 Maven Publishing.
5. Conform aanbevelingen stadsgesprek armoede: Samenwerking en samenhang creëren tussen organisaties en stichtingen (aanbod) Dan vraag en aanbod beter te matchen. Gemeente kan dit faciliteren door scholing vrijwilligers aan te bieden.

- Maatwerk

Maatwerk is een thema dat in een aparte AANzet bijeenkomst is uitgediept en tijdens het stadsgesprek over Armoede van april 2019 vaak genoemd is. Maatwerk kent twee kanten; het is zowel een proces als de uitkomst van een proces. Als proces is het een contact tussen personen vanuit gelijkwaardigheid, waarbij er in gezamenlijkheid een hulpvraag geformuleerd wordt en een plan van aanpak gemaakt wordt waarvoor de hulpvrager de verantwoordelijkheid wil dragen. Als uitkomst van een proces betekent het een oplossing waarin het individu/de individuele situatie centraal staat.[6]

Dat impliceert dat er ook individuele oplossingen komen waar standaardoplossingen niet toereikend zijn. Voorbeelden zijn: werkbudgetten die sociale teams kunnen inzetten om te voorkomen dat kleine problemen groter worden of om een doorbraak te forceren, werkwijze van de omgekeerde toets binnen Sociale Zaken Maastricht Heuvelland waarin allereerst wordt gekeken naar wat nodig is (doelmatigheid) en daarna pas de juridische toets volgt (rechtmatigheid), en de 50-gezinnen-aanpak waarin door middel van een maatwerkplan (waarin betrokkenheid van het gezin en juridische en fi onderbouwing staat) wordt geprobeerd een doorbraak te realiseren.

Casus 50-gezinnen-aanpak

Een gezin met twee jonge kinderen klopt bij Kredietbank Limburg aan omdat hun schuldenlast uit het verleden niet meer te dragen is. Het is een samengesteld gezin. Beide ouders hebben problematische scheidingen achter de rug. De deurwaarder heeft de beslagvrije voet verkeerd vastgesteld waardoor er nu maandelijks te weinig geld is om de vaste lasten van te betalen en van te eten. Daarom laten ze de toeslagen van de Belastingdienst doorlopen en lopen de schulden op. Dankzij een maatwerkplan krijgt dit gezin een fi ciële bijdrage om de vaste lasten te betalen zolang de beslagvrije voet nog niet is aangepast. Dit om een huurachterstand met mogelijke uithuiszetting te voorkomen. Ook krijgt het gezin steun bij het schuldhulpverleningstraject dat over een tijdje kan gaan lopen zodat de inkomsten en uitgaven in balans zijn.

6. Flyer uitkomst AANzet bijeenkomst 19 januari 2019.

- Nabijheid
  Het is nog steeds een gegeven dat mensen niet makkelijk praten over hun fi problemen en dat ze daarom vaak te laat hulp zoeken. Uit landelijke gegevens blijkt dat slechts 15 procent van de mensen met schulden zich meldt bij schuldhulpverlening. Als mensen het lastig vinden om naar ons toe te komen, dan moeten wij meer de wijken in, meer naar mensen toe (outreachend werken). Een laagdrempelige, fysieke infrastructuur ontwikkelen waar mensen terecht kunnen voor (fi) vragen. Dat kan er ook toe leiden dat mensen uit hun sociale isolement gehaald worden en weer gebruik gaan maken van de mogelijkheden die er zijn. Bovendien kunnen we mensen dan eerder bereiken, zodat ze eerder kunnen werken aan hun situatie.

  Voorbeelden zijn: fysieke aansluiting van medewerkers van Kredietbank Limburg bij de wijkservicepunten, sociale teams, Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en de spreekuren van woningcorporaties. Een ander voorbeeld zijn de spreekuren van Humanitas bij het VISTA college. Dit past ook binnen de gemeentebrede ontwikkeling van een sociale infrastructuur zoals vastgelegd in het coalitieakkoord.

Ò Kwaliteitsborging

In het kader van de intensivering van schuldhulpverlening is Kredietbank Limburg (KBL) bezig met de doorontwikkeling naar KBL 2.0 onder het motto 'Anders denken anders doen'. Betere samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties en andere relevante partijen (werkgevers) en het eerder bereiken van mensen met dreigende schulden leiden ertoe dat problemen niet onnodig groter worden. Stressreductie, korte wachttijden en maatwerk worden allemaal ingezet om cliënten te helpen. Onderdeel van 'Anders denken anders doen' is ook een modernisering van de verantwoording van de resultaten van de inzet van KBL. Nieuwe indicatoren zijn opgenomen in de begroting 2020 van KBL. Monitoring en sturing vindt plaats door het bestuur van KBL. Ook neemt de gemeente Maastricht samen met KBL in 2020 deel aan het onderzoek Purpose. Dit onderzoek vindt plaats in het kader van het landelijke programma Schouders Eronder. Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG met als doel bij te dragen aan het professionaliseren van het vakmanschap van schuldhulpverlening. Samen met de gemeenten Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Tilburg en Almere onderzoeken we de klantbeleving en de effecten van de dienstverlening schuldhulpverlening gedurende het traject om te komen tot een formele schuldregeling. Ook nemen we deel aan gezamenlijke bijeenkomsten voor het delen van kennis, ervaringen en innovaties bij de deelnemende gemeenten. De bedoeling is om te komen tot een klantmonitor schuldhulpverlening.

Daarnaast gaat de gemeenschappelijke regeling Kredietbank Limburg (GR KBL) aan de slag met het ontwikkelen van effectindicatoren gericht op de totale dienstverlening. Dit is een aparte opdracht.

Samen met de uitkomsten van het onderzoek Purpose draagt die bij aan de doorontwikkeling van de dienstverlening van en verantwoording door KBL.

7. Conform zienswijze raad Maastricht van 29 mei 2019 bij de begroting KBL 2020 e.v.

Vroegsignalering en preventie

Minder mensen in de schulden betekent ook aandacht voor vroegsignalering en preventie. Voorkomen is immers beter dan genezen. Met alleen genezen (curatieve ondersteuning) lossen we het armoedeprobleem niet op, terwijl de kosten oplopen. Door vroegsignalering en preventie bedienen we een bredere doelgroep, namelijk ook de mensen die nu (nog) niet of beperkt in beeld zijn van de gemeente zoals werkende armen. Door eerder in te grijpen voorkomen we dat schulden problematisch worden. In dit kader zijn er zowel lokaal als landelijk ontwikkelingen.

Experimenten

In 2019 zijn we gestart met de pilots Vroegsignalering Betalingsachterstanden Vaste lasten (VBV) dat zich richt op vroegsignalering van betalingsachterstanden van vaste lasten (zoals ziektekosten, energiekosten en woonlasten) en het Jongerenperspectieffonds (JPF) dat in Den Haag ontwikkeld is in het Schuldenlab070. Beide pilots richten zich op vroegsignalering en preventie en kennen een outreachende aanpak. Bovendien start in 2020 de pilot Schuldenloket, waarin de rechtbank Limburg en de gemeenten in Zuid-Limburg samenwerken op het gebied van preventie van schulden. Door deze drie pilots denken we een doelgroep in beeld te krijgen die nu nog niet in beeld is van de gemeente. Door vroegtijdig ingrijpen kunnen deze mensen zo snel mogelijk weer grip krijgen op hun leven.

Ò Wachttijd

Wachttijd is de periode tussen het moment dat een persoon zich wendt tot de gemeente voor schuldhulpverlening en het eerste gesprek waarin de hulpvraag wordt gesteld. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening schrijft voor dat de wachttijd maximaal vier weken mag zijn en bij crisissituaties maximaal drie (werk)dagen. Korte wachttijden dragen bij aan het voorkomen en beheersen van schulden. In Maastricht is het uitgangspunt dat binnen twee weken na eerste melding een screening plaatsvindt, gevolgd door een screeningsgesprek waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. In het verloop van een schuldhulpverleningstraject kan er ook nog sprake zijn van doorlooptijden. Ook daarin hanteren we de stelregel: hoe korter, hoe beter. Voor de doorlooptijd geldt geen vaste termijn, omdat dit per klant kan verschillen. Denk aan klanten met naast fi ook psychische of verslavingsproblemen. Dit vraagt om maatwerk.

Ò Gezinnen met minderjarige kinderen

Ouders met minderjarige kinderen krijgen op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening extra aandacht om te voorkomen dat schulden een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van minderjarige kinderen. Naast fi problemen kunnen andere problemen ontstaan of problemen groeien. Daarom geven we via onze ketenpartners extra aandacht aan deze gezinnen. Denk aan Trajekt, Veiligheidshuis, Integrale Gebiedsteams van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, sociale teams en de pilot 50-gezinnen-aanpak. Zo sluiten we aan op integrale (keten)samenwerking, waardoor we (fi - ciële) problemen bij ouders en hun kinderen snel kunnen oppakken.

Wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Naar verwachting gaat op 1 januari 2021 de voorgestelde wetswijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in. Die houdt in dat er een wettelijke grondslag ontstaat voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen gemeenten en derden in het kader van vroegsignalering. Daarbij regelt deze wijziging dat gemeenten op basis van signalen over betalingsachterstanden (huur, water, energie, zorgverzekering) uit eigen beweging hulp moeten aanbieden. Deze wetswijziging gaat hiermee verder dan de pilot Vroegsignalering Betalingsachterstanden Vaste lasten waarin we in actie komen zodra er twee signalen van betalingsachterstanden zijn binnengekomen. Deze wetswijziging gaat onze positie als gemeente versterken maar betekent voor ons de komende jaren ook extra inzet. De verwachting is immers dat hierdoor een doelgroep in beeld komt die nog niet in beeld is en waaraan de gemeente actief een ondersteuningsaanbod moet doen. In 2020 gaan we van start met de voorbereidingen hierop. Daarin verkennen we verschillende scenario's. We zien dat armoede en schulden vaak niet op zichzelf staan. Doorgaans is er meer aan de hand. Dit vraagt om een integrale benadering van de hulpvraag waarbij armoede en schulden een vast onderdeel vormen. Vanuit dit perspectief is het onderbrengen van de gehele toegang tot specialistische hulpverlening in het sociale domein bij de gemeente, waaronder dus ook schuldhulpverlening, een logische volgende stap. Hierbij wordt aangesloten bij gemeentebrede ontwikkelingen zoals de sociale basisinfrastructuur, vastgelegd in het coalitieakkoord. Ook dit scenario gaan we verkennen.

Wat is gereed per 1-1-2022?
De pilot Vroegsignalering Betalingsachterstanden Vaste lasten is afgerond en de uitkomsten zijn geïntergreerd in de gemeentelijke aanpak
De pilot Jongerenperspectieffonds is afgerond en de uitkomsten zijn geïntegreerd in de gemeentelijke aanpak.
De gemeente heeft een aanpak ontwikkeld in relatie tot de wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.
Er is onderzocht of het mogelijk is de gehele toegang tot specialistische hulpverlening in het sociale domein, waaronder dus ook schuldhulpverlening, bij de gemeente onder te brengen
Er is onderzocht hoe we de vrijwilligersondersteuning in de keten van schuldhulpverlening kunnen optimaliseren
Kredietbank Limburg onderzoekt de mogelijkheid van een aparte zelfstandigenaanpak en de uitkomsten worden indien mogelijk geïntegreerd in de dienstverleming van Kredietbank Limburg
Nieuwe vorm van managementrapportage door Kredietbank Limburg is in gebruik en geoptimaliseerd
Het onderzoek Purpose (onderdeel van het landelijke programma Schouder Eronder) is afgerond en de uitkomsten worden waar mogelijk geïntegreerd in de werkwijze van Kredietbank Limburg
De uitkomsten van de 50-gezinnen-aanpak zijn waar mogelijk geïntegreerd in de aanpak van schulden

Optimale benuting materiële ondersteuning

Landelijk en lokaal zijn er verschillende regelingen op het gebied van materiële ondersteuning. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste regelingen.

- **Bijzondere bijstand**
- **Individuele inkomenstoeslag**
- **Collectieve ziektekostenverzekering voor huishoudens met een inkomen tot 150 procent wettelijk sociaal minimum**
- **Tegemoetkoming aanvullende ziektekostenverzekering**
- **Declaratieregelingen voor maatschappelijke participatie en schoolkosten**
- **Kwijtschelding gemeentelijke belastingen**

Kijk voor meer informatie naar bijlage 3: 'Activiteiten armoede en schuldhulpverlening vanuit armoedebudget 2018'.

- **Toepassen maatwerk**

De doelgroep mensen in armoede en/of schulden is niet homogeen. De oorzaken, aard en beleving van de problematiek verschillen van persoon tot persoon. Daarom is in de aanpak van armoede maatwerk nodig. Dat kan ook op het gebied van materiële ondersteuning. Dit sluit aan bij de landelijke ontwikkeling, zoals ten aanzien van bijzondere bijstand. Met de nieuwe Participatiewet mogen gemeenten geen categoriale bijzondere bijstand meer verlenen. Dus geen bijstand meer verlenen aan specifi groepen, maar alleen bijzondere bijstand verlenen voor bijzondere kosten in individuele situaties. Conform de wens van de wetgever om meer maatwerk gaan we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de huidige algemene declaratieregelingen om te buigen naar maatwerkvoorzieningen. Op dit moment komt ieder huishouden tot de inkomensgrens van 110 procent van het wettelijk sociaal minimum in aanmerking voor declaratieregelingen. We willen onderzoeken of het mogelijk is om deze inkomensgrens los te laten en in plaats hiervan een maatwerkbudget te maken. Het voordeel is dan dat we niet gebonden zijn aan inkomensgrenzen. Hierdoor kunnen ook huishoudens in aanmerking komen die op dit moment (tijdelijk) boven de inkomensgrens zitten. Daarbij geeft ons dit de ruimte om maatwerk te bieden door in samenspraak met leden van het huishouden en aangesloten hulpverleners te beoordelen welke (fi - ciële) ondersteuning nodig is om redzaamheid te versterken en doorbraken te creëren. Dit sluit aan bij de werkwijze van de 50-gezinnen-aanpak en de gedachte van de omgekeerde toets waarbij doelmatigheid voorop staat.

- **Communicatie over regelingen**

Bekendheid van de regelingen is essentieel voor een optimale benutting. Geen bekendheid betekent geen of minder gebruik. Hierbij houden we ook rekening met de behoeften van mensen. Waar de een graag een website bekijkt, heeft de ander liever een folder. We attenderen inwoners en intermediairs op de diverse inkomens- en minimaregelingen via onder andere de gemeentelijke websites (socialezaken-mh.nl en pasopjegeld.nl), folders en de inkomens-, schulden- en oppluskaart. Bovendien verspreiden we folders op diverse plekken zoals wijkservicepunten en scholen.

- **Screening op landelijke en lokale regelingen**

Uit onderzoek naar non-gebruik van de landelijke toeslagen[8] is gebleken dat er een groep mensen is die recht heeft op maar geen gebruik maakt van de landelijke toeslagen. Deze mensen laten onnodig geld liggen. Het effect van de lokale minimaregelingen is beperkt. Met name de landelijke toeslagen maken het verschil voor iemands portemonnee. Het gaat dan vooral om de huurtoeslag en de zorgtoeslag. Dit terwijl een steeds groter deel van het inkomen naar vaste lasten (waaronder woonlasten) gaat. Om non-gebruik terug te dringen vindt door Sociale Zaken Maastricht Heuvelland bij iedere nieuwe klant en tijdens contactmomenten met huidige klanten een screening op landelijke en lokale regelingen plaats.

8. Rapport Non-gebruik landelijke toeslagen in gemeente Maastricht, kwantitatief en kwalitatief onderzoek 2019, team Onderzoek & Statistiek gemeente Maastricht.

Een ander voorbeeld is de pilot Voorzieningenwijzer. In het kader van de prestatieafspraken met woningcorporaties is over het onderwerp betaalbaarheid afgesproken dat Wonen Limburg start met een proef met de inzet van de Voorzieningenwijzer. De Voorzieningenwijzer is een hulpmiddel om bewoners geld te laten besparen op voorzieningen. De wijzer kan mogelijk het gebruik van landelijke toeslagen stimuleren en de druk van woonlasten op het besteedbaar inkomen verminderen. Servatius, Maasvallei, Woonpunt en de gemeente gaan medio 2020 afwegen of de Voorzieningenwijzer van toegevoegde waarde is op basis van de ervaring van Wonen Limburg, een presentatie van de Voorzieningenwijzer en in overleg met de huurdersbelangenverenigingen. De werkgroep Betaalbaarheid monitort dit proces.

Collectieve ziektekostenverzekering

De collectieve ziektekostenverzekering voor minima en/of de bijdrage vanuit de gemeente daarvoor, staat bij veel gemeenten onder druk. Enkele gemeenten hebben inmiddels besloten om te bezuinigen op de collectieve ziektekostenverzekering of deze zelfs af te schaffen. De aanbesteding van de collectieve ziektekostenverzekering in de Zuid-Limburg loopt tot 2021, met de optie om tweemaal met een jaar te verlengen. We gaan de komende periode onderzoeken welke toekomstmogelijkheden en welke alternatieven er zijn voor de collectieve ziektekostenverzekering.

Vereenvoudiging procedures

Minima worden geconfronteerd met een oerwoud aan landelijke en lokale regelingen. Dit maakt het voor mensen soms lastig om hun weg te vinden in alle regelingen. Zeker gezien het effect dat schulden hebben op het denkvermogen van mensen. Grotendeels is het aan de landelijke politiek om dit te verbeteren. Als gemeente hebben we hier in de lobby een belangrijke taak. Daarnaast is de aanvraagprocedure van een aantal lokale minimaregelingen vereenvoudigd via het besluit Vereenvoudiging gegevensuitvraag en terugdringen non-gebruik bijzondere bijstand en minimaregelingen

Rol intermediairs

Zoals eerder aangegeven hebben netwerkpartners een belangrijke rol op het gebied van informeren, signaleren, adviseren en doorverwijzen. Vandaar dat we de gemeentelijke regelingen en ontwikkelingen ook onder de aandacht brengen bij de verschillende netwerkpartners (stichtingen, fondsen, scholen, UWV en bewindvoerders) via onder andere de nieuwsbrief Arm-in-Arm, folders en tijdens bijeenkomsten.

Wat is gereed per 1-1-2022?
Er is onderzocht of van algemene declaratieregelingen een maatwerkbudget gemaakt kan worden
De pilot Voorzieningenwijzer is afgerond en waar mogelijk geïntegreerd in het reguliere aanbod
De toekomst van de collectieve ziektekostenverzekering voor minima en de bijdrage vanuit de gemeente daarvoor als de mogelijke alternatieven zijn onderzocht
De uitkomst van de 50-gezinnen-aanpak zijn waar mogelijk geïntegreerd in de aanpak van schulden

Versterken van het netwerk

Om een vuist te maken tegen armoede is het noodzakelijk zoveel mogelijk samen te werken met de verschillende organisaties die zich bezighouden met armoede en schulden. Met partners in de formele en informele schuldhulpverlening, maar ook met bijvoorbeeld scholen, werkgevers en huisartsen. Deze partners vormen de ogen en oren van de stad. Zij zien mensen die niet in beeld zijn bij de gemeente. We willen de komende jaren vooral de verschillende initiatieven structureren en samenbrengen. Het netwerk Samen uit de min vormt daarbij de spil. Doel van het netwerk is het vormen van een effectieve keten rondom schuldhulpverlening. Dit netwerk is volop in ontwikkeling. In 2020 komt er een nieuw convenant. Verder zetten we in op gezamenlijke deskundigheidsbevordering en het promoten van het netwerk.

Tevens ontstaat er een nauwe samenwerking met de rechtbank Limburg. Dit heeft onder andere geleid tot de pilot Schuldenloket die in januari 2020 is gestart. In deze pilot verwijst de rechtbank tijdens de zitting mensen met schulden door naar de gemeente voor schuldhulpverlening. De verwachting is dat we hierdoor een doelgroep in beeld krijgen die nu nog niet of beperkt bekend is bij de gemeente, zoals werkende armen.

Verder is in de regio Maastricht Heuvelland een Convenant Beschermingsbewind met bewindvoerders gesloten. Doel van het convenant is om constructief samen te werken vanuit het belang van de cliënt door begeleiding en hulp kwalitatief zo goed, efficiënt, effectief en integraal mogelijk te organiseren. In 2020 wordt het huidige convenant geactualiseerd. Omdat bewindvoerders ook in andere gemeenten werken, zoeken we de samenwerking op met andere gemeenten binnen Zuid-Limburg. Daarmee creëren we een gelijker speelveld voor inwoners.

Ook is er de samenwerking Gezamenlijke dienstverlening op locatie (GDL) waar iedere maandag meerdere partners (SVB, DUO, UWV en Juridisch loket) op de locatie van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (Randwycksingel) bij elkaar zitten om inwoners te helpen met (financiële) vragen.

Ten slotte willen we meer gebruik maken van ervaringsdeskundigheid. Om de drempel te verlagen en ook om te leren vanuit het perspectief van ervaringsdeskundigen. De huidige ervaringsdeskundigheid vanuit het Klantpanel Kredietbank Limburg, AANzet en de *peer educators* van Money-Ways en Speaking Minds kunnen hierbij helpen. In 2020 gaan we de ervaringen met peer educators evalueren en kijken hoe we dit kunnen borgen.

Wat is gereed per 1-1-2022?
Er is een nieuw convenant Samen uit de min opgesteld
Er hebben binnen het netwerk Samen uit de min verschillende activiteiten plaatsgevonden in het kader van gezamenlijke deskundigheidsbevordering
De pilot Schuldenloket met de rechtbank Limburg is afgerond en heeft waar mogelijk geleid tot een structurele samenwerkingsvorm
Er is een nieuw convenant met bewindvoerders opgesteld.
We hebben onderzocht hoe we meer gebruik kunnen maken van ervaringsdeskundigheid

Een aantal van de actiepunten uit dit hoofdstuk zijn in 2022 afgerond. Veel zaken lopen echter ook na de huidige coalitieperiode door. Denk aan het Convenant Samen uit de min, de samenwerking met bewindvoerders en de ontwikkelde aanpak naar aanleiding van de wijzing Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Bovendien worden waar mogelijk de uitkomsten van een aantal experimenten, zoals de 50-gezinnen-aanpak en de pilot Jongerenperspectieffonds, geïntegreerd in onze reguliere dienstverlening.

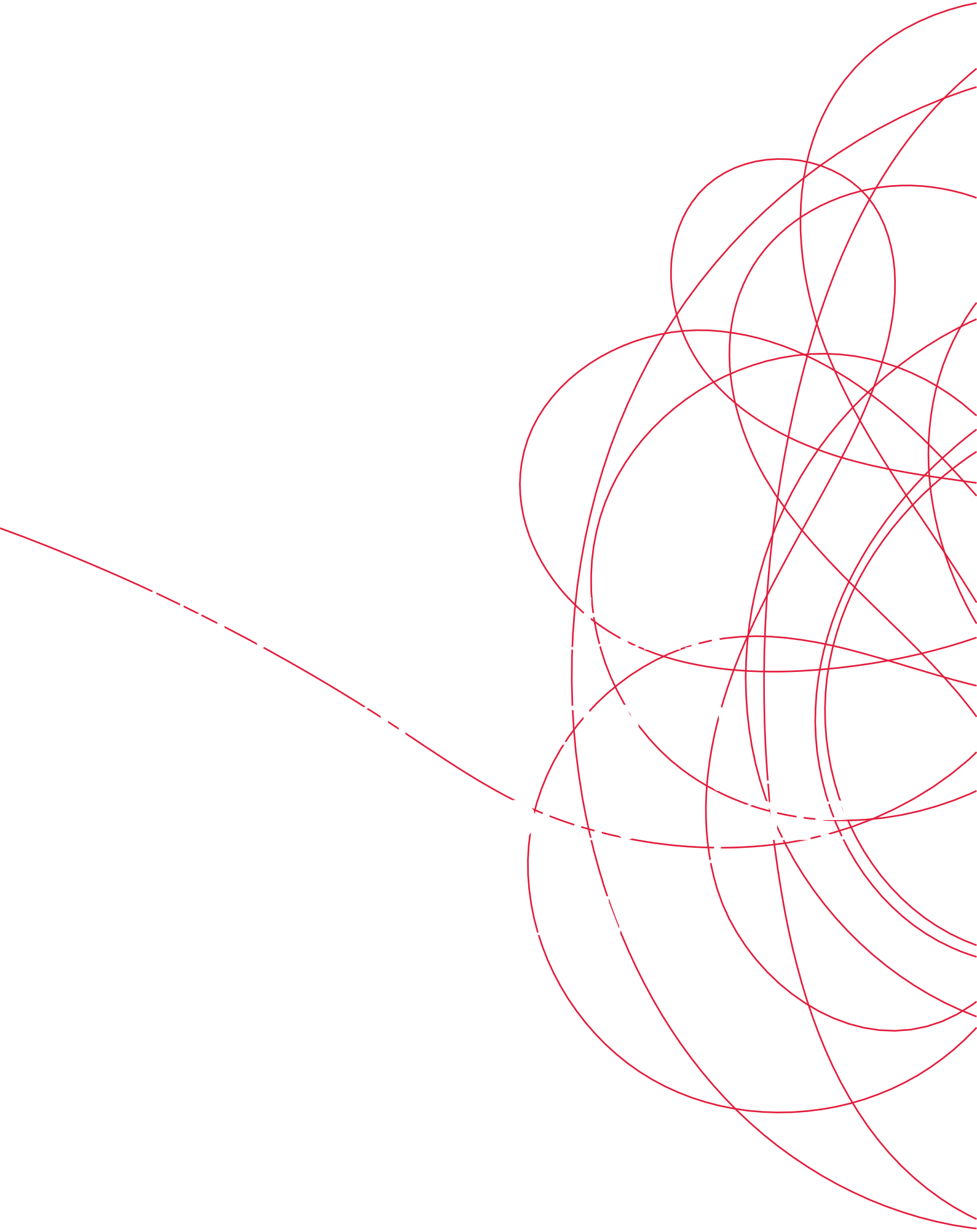

HOOFDSTUK 2

Extra aandacht voor kinderen in armoede

Vanuit het Rijk en op lokaal niveau is er speciale aandacht voor kinderen in armoede. Opgroeien in armoede kan grote en langdurige gevolgen hebben voor kinderen op de rest van hun leven.[9] Zoals niet mee kunnen doen met een schoolreisje, sport- of muzieklessen en het niet succesvol afronden van onderwijs. Dat kan er weer aan bijdragen dat volgende generaties ook met de gevolgen geconfronteerd worden.

Zoals te lezen in hoofdstuk 1 is onze ambitie kansongelijkheid onder kinderen verminderen. Via de declaratieregelingen en externe partijen die wij fi ondersteunen (Jeugdfonds Sport & Cultuur, Stichting Leergeld en Stichting Fietsbank) krijgen kinderen ondersteuning in natura waardoor ze kunnen blijven meedoen. Daarnaast zijn er verschillende landelijke organisaties (Stichting Jarige Job en Nationaal Fonds Kinderhulp) waar kinderen ondersteuning krijgen.

Met behulp van de doelenboom maken we inzichtelijk welke maatschappelijke resultaten we willen bereiken en welke activiteiten hier een bijdrage aan leveren. Vervolgens lichten we de verschillende activiteiten nader toe.

9. Nederlands Jeugd Instituut, Opgroeien en opvoeden in Armoede, Utrecht, 2015

WAT IS ONZE AMBITIE?	WELKE MAATSCHAPPELIJKE RESULTATEN WILLEN WE BEREIKEN?	WELKE ACTIVITEITEN DRAGEN HIERAAN BIJ?
Kansongelijkheid onder kinderen verminderen	Optimale benutting materiële ondersteuning	• Toepassen maatwerk • Communicatie over regelingen • Inzet intermediairs • Vereenvoudiging procedures
	Alle kinderen doen mee en ontwikkelen hun talenten	• Financiële ondersteuning • Voorlichting • Belang van een goede opleiding
	Kinderen praten mee over armoedebeleid	• Lessensessie Speaking Minds
	Er is ruimte voor initiatieven/innovaties uit het veld	• Pilot Sociaal maatschappelijk curriculum

Hieronder volgt een toelichting op en concretisering van de activiteiten die bijdragen aan het verminderen van kansongelijkheid onder kinderen.

Optimale benutting materiële ondersteuning voor kinderen

Toepassen maatwerk

De insteek van de Maastrichtse kindregelingen is niet: iedereen krijgt alles. Meedoen staat niet gelijk aan alles doen. Ook gezinnen die niet in armoede verkeren moeten immers keuzes maken. Gaat mijn kind naar dansles of naar voetbal? Er wordt vooral gekeken naar waar een kind behoefte aan heeft en gelukkig van wordt. In dit kader gaat Stichting Leergeld bij de gezinnen thuis op bezoek om te zien welke ondersteuning nodig is.

Communicatie over regelingen

Ook hier geldt dat bekendheid van de regelingen essentieel is voor een optimale benutting. Op verschillende manieren brengen we de kindregelingen onder de aandacht bij ouders, kinderen en intermediairs. Via bijvoorbeeld pasopjegeld.nl, folders op scholen, Wijkservicepunten. In januari 2020 is de nieuwe folder van het Kindpakket verstuurd naar alle basisscholen (groep 7 en 8), voortgezet onderwijs en het loopbaanportaal van het VISTA college. Verder besteedt CJG043 regelmatig aandacht aan het onderwerp armoede.

Inzet intermediairs

Bij de aanvraag van de kindregelingen spelen intermediairs een belangrijke rol. De kindregelingen kunnen niet door ouders zelf worden aangevraagd. Dit moet via intermediairs, zoals Stichting Leergeld, scholen, netwerk Samen uit de min en Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Als gemeente informeren we deze partijen actief over de kindregelingen. Bijvoorbeeld door verspreiding van de folder over het Kindpakket naar scholen. Ook maken we met hen afspraken over bijvoorbeeld het bereik van kinderen. Zo is met Stichting Leergeld een nieuw contract voor 2020 afgesloten inclusief een hoger bereik van unieke kinderen. Naast de aanvraag van regelingen hebben de intermediairs ook een rol in het bespreekbaar maken van geld(zorgen). Zo besteedt bijvoorbeeld Stichting Lyvia op basisscholen aandacht aan fi

Inmiddels zijn er ook knooppunten in het mbo, laagdrempelige inloopvoorzieningen waar studenten terecht kunnen met vragen over bijvoorbeeld geld, gezondheid en huisvesting. Om ondersteuning op het gebied van fi te geven sluit Humanitas aan bij de knooppunten bij het VISTA college.

Vereenvoudiging procedures

De afgelopen tijd hebben we de toegang tot de declaratieregelingen vereenvoudigd[10] en de bijdragen aan de verschillende fondsen verhoogd.

10. RIB 30 juni 2016, vereenvoudiging gegevensuitvraag en terugdringen non gebruik minimaregelingen.

Alle kinderen doen mee en ontwikkelen hun talenten

Financiële ondersteuning

Door materiële ondersteuning doen kinderen en jongeren in armoede weer mee. Tevens pakken we de oorzaken van armoede aan. Dit doen we deels vanuit het armoedebudget, maar ook vanuit andere budgetten, zoals onderwijs, welzijn of jeugd. Als formele regels in de weg zitten of de reguliere budgetten geen ruimte bieden, zetten we het werkbudget in van de sociale teams en de Integrale Gebiedsteams. Hiermee voorkomen we dat een kleine vraag uitgroeit tot een groot probleem.

Voorlichting

Daarbij is het van belang kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk te leren over geld en hoe je daarmee omgaat. Op die manier pakken we intergenerationele armoede aan. We kennen verschillende programma's voor jongeren: No Credit Game Over (NCGO), MoneyWays en Speaking Minds. NCGO is een stadsspel dat jongeren van 16 tot 19 jaar in beweging brengt rondom het thema schulden. Het lesprogramma MoneyWays, gericht op jongeren tussen de 14 en 18 jaar, maakt geldzaken en fi problematiek bespreekbaar. Bij het project Speaking Minds denken jongeren mee over gemeentelijk beleid op het gebied van armoede en schulden. Voor 2020 en verder ligt de focus op het verbinden van deze initiatieven, zodat er meer samenhang ontstaat.

Naast bereik zetten we in op kwalitatieve doorontwikkeling (effecten). De resultaten van de landelijke evaluatie van NCGO vanuit het landelijke programma Schouders Eronder die in 2020 worden verwacht helpen ons hierbij. Verder zijn we met het project Speaking Minds bezig om geld onder de aandacht te brengen bij kinderen op de basisschool, waarbij we ook de ouders en school betrekken. Zie voor meer informatie de volgende paragraaf 'Kinderen praten mee over armoede'.

Belang van een goede opleiding

Een goede, afgeronde schoolopleiding is een belangrijke voorwaarde om intergenerationele armoede te doorbreken. Daarom investeren we in initiatieven die bevorderen dat kinderen blijven deelnemen aan onderwijs en dit met succes afronden. Voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen is extra ondersteuning in de vorm van bijles of studiebegeleiding niet altijd mogelijk. Daarmee lopen ze grotere kans om in de cirkel van armoede te blijven. Om dit aan te pakken investeren we in begeleiding op basisonderwijs en voortgezet onderwijs via Stichting Lyvia en Match. Daarnaast komen kinderen die (een risico op) een onderwijsachterstand hebben in aanmerking voor voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE). Ook hier is maatwerk het uitgangspunt. Financiering van VVE vindt plaats op basis van het aantal kinderen met een risico op onderwijsachterstand. Dit betekent dat in de wijken waar veel kinderen in armoede leven, meer geld ter beschikking is.

Kinderen praten mee over armoede

We vinden het belangrijk dat jongeren meepraten over armoede. Dit doen we door hen een stem te geven met het project Speaking Minds. In dit project leren jongeren hoe beleid tot stand komt, brengen ze advies uit en denken mee over oplossingen. De groep van 2019 heeft adviezen opgeleverd over het bespreekbaar maken van armoede op basisscholen. De groep van 2020 gaat aan de hand van deze adviezen aan de slag met de concrete uitwerking. We maken hierbij de verbinding met de Week van het geld (2020: 23 t/m 27 maart). In deze week toetsen de jongeren van Speaking Minds tijdens de activiteiten van Lyvia de producten die ze gemaakt hebben. Op basis van de ervaringen kijken we in 2020 hoe we dit breder kunnen toepassen.

Wat is gereed per 1-1-2022?

Er is onderzocht hoe we naast bereik een kwalitatieve doorontwikkeling van de programma's voor kinderen in armoede (NCGO, MoneyWays, Speaking Minds) kunnen bereiken.

Er is onderzocht hoe we de verschillende projecten voor kinderen in armoede (NCGO, MoneyWays en Speaking Minds) kunnen verbinden, zodat meer samenhang ontstaat.

Er zijn producten ontwikkeld voor het bespreekbaar maken van armoede op basisscholen.

Er is ruimte voor initiatieven en innovaties uit het veld

We houden ieder jaar een budget apart om aan te sluiten op vragen, ideeën en ontwikkelingen vanuit het veld. We willen als gemeente namelijk vooral stimulerend en faciliterend zijn. Zeker als het om kwetsbare kinderen gaat. We onderzoeken op dit moment bijvoorbeeld samen met een aantal partijen uit het veld en het onderwijs de mogelijkheid om een sociaal maatschappelijk curriculum te ontwikkelen. In 2020 start in dit kader een pilot op het Bonnefanten College. Het betreft een samenhangend lespakket waarin leerlingen voorbereid worden op hun leven als zelfstandig inwoner en waarin het thema geld een vaste plek krijgt.

Een aantal van de actiepunten uit dit hoofdstuk zijn in 2022 afgerond. Veel zaken lopen echter ook na de huidige coalitieperiode door. Denk aan verschillende projecten voor jongeren in armoede waarin geld(zorgen) bespreekbaar worden gemaakt. Daarnaast worden waar mogelijk de uitkomsten van een aantal ontwikkelingen, zoals aandacht voor armoede op basisscholen, geïntegreerd in het reguliere aanbod.

Wat is gereed per 1-1-2022?

Er heeft een pilot plaatsgevonden in het kader van de ontwikkeling van een sociaal maatschappelijk curriculum.

HOOFDSTUK 3

Monitoring, evaluatie en

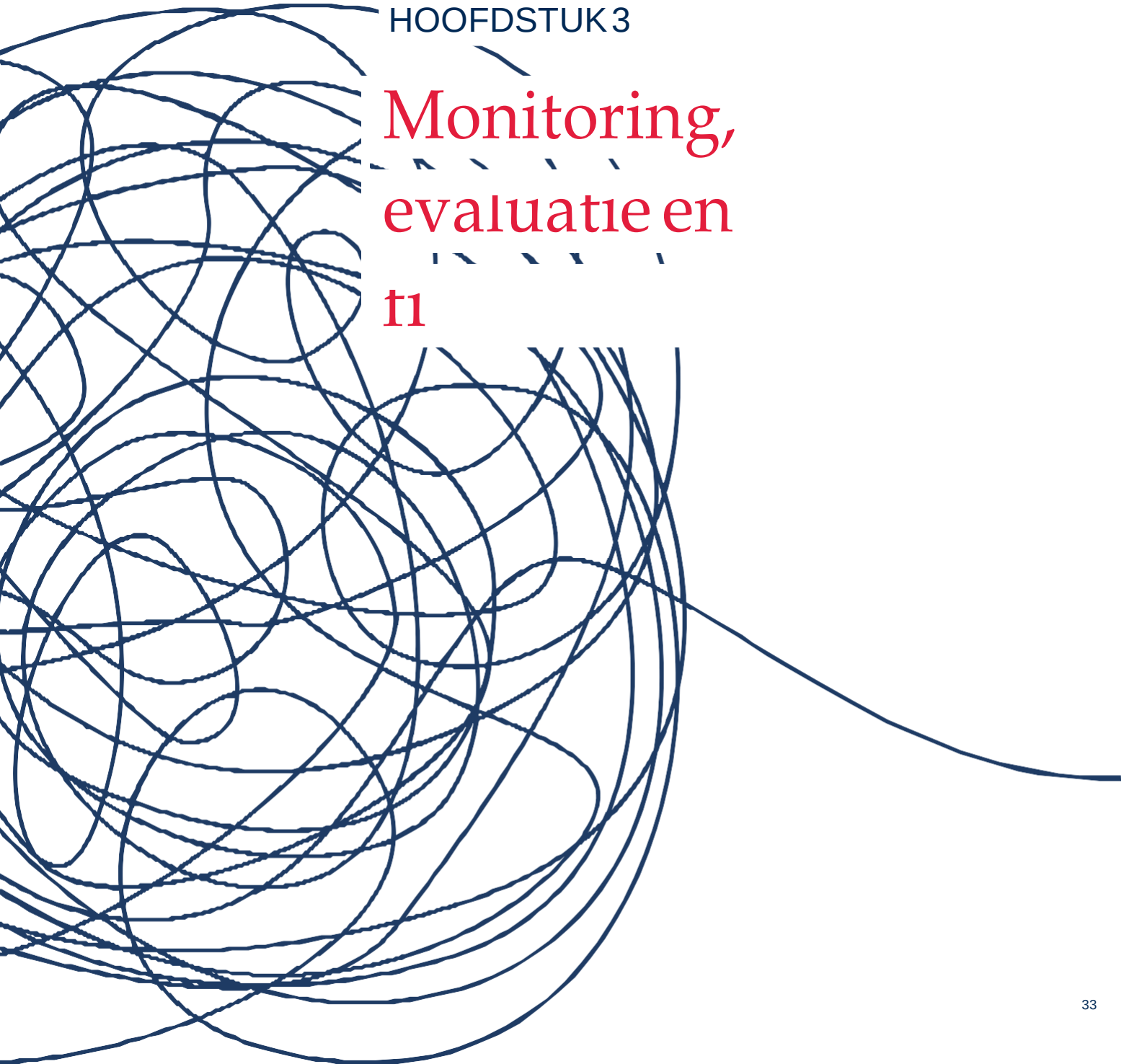

De activiteiten rondom armoede en schuldhulpverlening die plaatsvinden vanuit het armoedebudget staan in Hoofdstuk 6 van de programmabegroting, in de hoofdtaakvelden 6.1, 6.3 en 6.71. Over de inzet van de verschillende producten armoede en schuldhulpverlening wordt gerapporteerd in de Monitor Sociaal Domein.

Ook in andere programma's worden doelen nagestreefd en vinden activiteiten plaats die invloed hebben op de aanpak van armoede. Zo geven we samen vorm aan een integrale aanpak van het armoedevraagstuk. Voor de overzichtelijkheid vindt u in bijlage 4 een overzicht van relevante programma's en hoofdtaakvelden met daaraan gekoppeld een overzicht van indicatoren uit de programmabegroting.

Hieronder staat een korte toelichting op de voornaamste indicatoren op het gebied van armoede en schuldhulpverlening.

De ambitie uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' luidt: 'Dankzij een ingezet aanvalsplan ligt de armoede in Maastricht in 2030 onder het landelijk gemiddelde'. Vanuit deze ambitie is een armoede-indicator ontwikkeld. De armoede-indicator geeft het percentage huishoudens weer met een inkomen tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum. Met deze indicator monitoren we de realisatie van de ambitie uit het coalitieakkoord. Over de armoede-indicator informeren we de raad via de programmabegroting.

Vanuit de algemene ambitie zijn aan de hand van de doelenboom maatschappelijke resultaten gedefi die we willen bereiken (uitgewerkt in hoofdstuk 1 en 2), waaronder 'minder mensen in de schulden(stress)', een 'optimale benutting van materiële ondersteuning' en 'alle kinderen doen mee en ontwikkelen hun talenten'. Ook hiervoor monitoren we aan de hand van verschillende indicatoren in hoeverre we deze resultaten bereiken.

Met betrekking tot het resultaat 'minder mensen in de schulden(stress)' monitoren we in de Monitor Sociaal Domein tweemaal per jaar het aantal cliënten in de verschillende vormen van dienstverlening van de Kredietbank Limburg en het totaal aantal unieke cliënten van de Kredietbank Limburg. Ook monitoren we het aantal cliënten in de maatjesprojecten schuldhulpverlening.

Verder meten we in het kader van optimale materiële ondersteuning hoeveel mensen we bereiken. Indicatoren hierbij zijn het aantal unieke cliënten bijzondere bijstand (zowel eenmalig als periodiek), declaratieregelingen (eenmalig) en het aantal keren dat kinderen geholpen zijn met materiële verstrekkingen via Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Stichting Fietsbank.

In het kader van 'alle kinderen doen mee en ontwikkelen hun talenten' meten we het aantal leerlingen dat deelneemt aan No Credit Game Over of MoneyWays, maar ook, vanuit het beleidsveld onderwijs, het aantal peuters dat deelneemt aan voorschoolse en vroegschoolse educatie.

De effectiviteit van interventies is lastig te meten, zoals ook Movisie aangeeft. Om hier meer grip op te krijgen gaan we naast kwantitatieve data ook aan de slag met het meten van de kwaliteit van de dienstverlening en de klantbeleving.

Zo de Kredietbank Limburg op verzoek van de raad aan de slag met het formuleren van output- en outcome-indicatoren. In 2020 doen de gemeente Maastricht en de Kredietbank Limburg daarom mee aan het landelijk onderzoek Purpose, in het kader van het landelijke programma Schouders Eronder, naar de klantbeleving en de effecten van de dienstverlening schuldhulpverlening. De bedoeling is om te komen tot een klantmonitor schuldhulpverlening.

Verder wordt voor No Credit Game Over en MoneyWays landelijk onderzoek gedaan naar de effectiviteit. De resultaten van deze onderzoeken nemen we lokaal mee om de effectiviteit te optimaliseren.

Ten slotte evalueren de maatjesprojecten van Match en Stichting Lyvia bijvoorbeeld verbetering van schoolresultaten, maar ook tevredenheid met het programma en tevredenheid over de eigen situatie.

Financiën

Een kort overzicht van de concrete acties die we uitvoeren in het kader van armoede en schuldhulpverlening met de daarbij behorende fi vindt u in bijlage 3. Het armoedebudget bestaat voor meer dan 90 procent uit open einderegelingen. Dit houdt in dat wanneer iemand aan de voorwaarden voldoet hij recht heeft op ondersteuning, ongeacht het gemeentelijk budget. Schuldhulpverlening is formeel geen open einderegeling. Het landelijk beleid dat niemand uitgesloten mag worden en het lokale beleid dat mensen die zich melden voor schuldhulpverlening ook hulp moeten krijgen, leiden ertoe dat dit in de praktijk ook een open einderegeling is.

Uit het overzicht in bijlage 3 blijkt dat het armoedebudget niet toereikend is om zelfs de open einderegelingen te dekken. Hierdoor ontstaat er jaarlijks een tekort op het armoedebudget. Vandaar dat er jaarlijks vanuit de algemene middelen bijgedragen moet worden om inkomsten en uitgaven op elkaar aan te laten sluiten. Omdat het armoedebudget kleiner is dan de feitelijke uitgaven en de bestedingen aan bijzondere bijstand, lokaal minimabeleid en schuldhulpverlening autonome groei vertonen, verwachten we dat dit tekort oploopt. Gelet op deze ontwikkelingen en het advies van Movisie om vooral te investeren in verbetering van het bestaande en geen nieuwe activiteiten te ontplooien, leggen we met dit aanvalsplan geen extra claim op het gemeentelijk budget.

HOOFDSTUK 4

Onze missie en visie met betrekking tot armoede en schulden

Hoofdstuk 1 en 2 vormen het aanvalsplan. In dit hoofdstuk en in hoofdstuk 5 werken we de beleidsmatige basis onder het aanvalsplan uit. Gemeenten hebben twee wettelijk taken op het gebied van armoede. Ze hebben de wettelijke plicht om bijzondere bijstand te verstrekken op grond van art. 57 van de Participatiewet. Deze taak richt zich op het verzachten van de gevolgen van armoede.

Daarnaast hebben gemeenten de wettelijke taak om schuldhulpverlening te bieden op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Hulpverlening aan mensen met schulden is dus vooral curatief. De laatste jaren is er meer aandacht voor vroegsignalering en preventie. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening wordt aangepast om deze taak een wettelijke grondslag te geven.

Ten slotte kunnen gemeenten, eveneens op grond van de Participatiewet, in beperkte mate lokaal minimabeleid vormgeven. Ook deze taak richt zich op het verzachten van de gevolgen van armoede.

Maastricht vat haar taak echter breder op. In het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' staat dat Maastricht een sociale en saamhorige stad wil zijn waarin alle inwoners meetellen en meedoen. Mensen in armoede en/of schulden bieden we passende ondersteuning, zodat ook zij blijven meedoen. We hebben niet alleen oog voor het verzachten van de gevolgen van armoede, maar eveneens voor de oorzaken en problematiek op andere leefgebieden.

Missie van het armoedebeleid

De missie van ons armoedebeleid is dat we sociale uitsluiting en ongelijkheid door armoede en schulden willen verminderen. Armoede is veel meer dan alleen een inkomensprobleem. Het raakt het hele bestaan van mensen. Uit studies blijkt de relatie tussen armoede en een slechte fysieke en psychische gezondheid. Armoede heeft ook effecten op sociaal-maatschappelijke deelname en gezins- en opvoedingsproblemen[11].

We pakken armoede aan door enerzijds de gevolgen van armoede te verminderen en daarmee te verzachten. We verzachten de materiële gevolgen vanuit onze wettelijke taak bijzondere bijstand en vanuit ons lokaal minimabeleid. Anderzijds oefenen we ook invloed uit op de oorzaken van armoede.

De ambitie uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' luidt: 'Door een ingezet aanvalsplan ligt armoede in Maastricht in 2030 onder het landelijk gemiddelde'. Dat is waarvoor we gaan en waardoor we gedreven worden. Iedere dag opnieuw zijn we bezig met het ontwarren van de knoop die armoede heet. We proberen om dat wat we doen nog beter en in samenhang te doen. Daarnaast zijn we met pilots op zoek naar innovatieve manieren waarop we met dit complexe thema aan het werk kunnen.

11. Zie voor een overzicht het rapport van Movisie, 2019.

Visie op armoede

Onze visie is dat armoede een complex verschijnsel is met veelal samenhangende dimensies: inkomen, maatschappelijke participatie, opleiding, gezondheid, (zelf)redzaamheid, wonen en leefomgeving. Het beeld van een onontwarbare kluwen past bij deze visie.

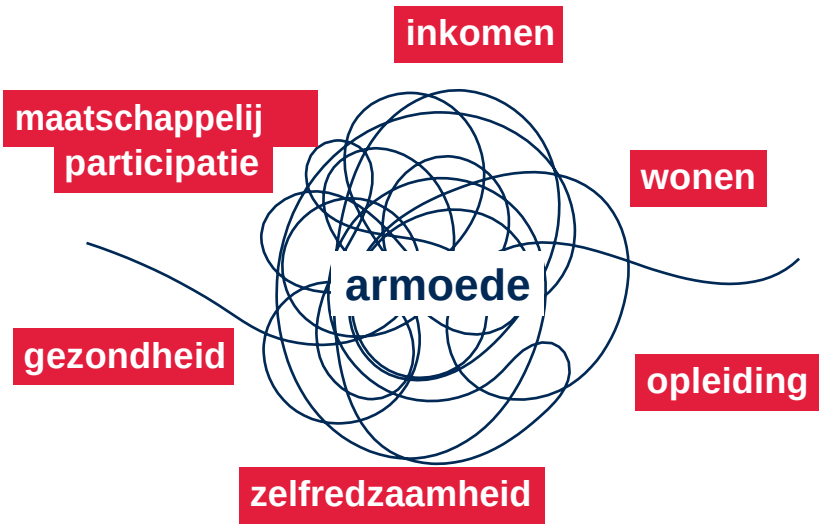

Er zijn verschillende redenen waarom iemand in de armoede terecht komt. Zowel persoonlijke, sociale, maatschappelijke als economische oorzaken spelen een rol[12]. De vaak jarenlange, generatie-overstijgende armoede heeft grote gevolgen voor het functioneren van mensen. Ze leidt tot gevoelens van minderwaardigheid en schaamte, maar ook tot sociale uitsluiting en gebrekkige participatie. Niet iedereen die in armoede leeft is ongezond of heeft klachten. Er zijn ook mensen die zich ondanks hun beperkte fi middelen weten te redden. Toch heeft armoede negatieve effecten op mensen en de samenleving. Cruciaal daarbij is de schaamte. Veel mensen vinden het moeilijk om over armoede of geldzorgen te praten. Dat kan ertoe leiden dat ze te lang wachten met het vragen om hulp, zodat de (schulden)problemen al geëscaleerd zijn.

Armoede is niet alleen een ingewikkeld, maar ook een hardnekkig probleem. Als je in de armoede en/of schulden zit, zijn er weer veel verschillende factoren die op elkaar inwerken. Daardoor is het heel lastig om uit de armoede te komen. Het wordt dan een vicieuze cirkel en het doorbreken daarvan kunnen we niet alleen. Het is niet mogelijk het vraagstuk met één beleidsmaatregel of met één partij in één keer op te lossen[13].

Armoede en schulden

Er is een nauwe relatie tussen armoede en schulden. Het oude gezegde 'waar schulden zijn, is armoede niet ver weg' is nog steeds van toepassing. Hoewel schulden onder alle inkomensgroepen voorkomen, lopen mensen met een laag inkomen meer risico op schulden. Schuldenproblematiek vraagt net als de aanpak van armoede om een integrale benadering.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in 2012 is schuldhulpverlening een taak van gemeenten. De wet geeft een ruim kader waarbinnen gemeenten deze taak zelf kunnen vormgeven. Effectieve schuldhulpverlening draagt bij aan het bestrijden van armoede en geeft mensen meer mogelijkheden om te participeren in het sociale en maatschappelijk leven.

Missie met betrekk tot schulden

Onze missie is het om, samen met ketenpartners, een bijdrage te leveren aan het verminderen van schuldenproblematiek. Dit doen we door waar mogelijk fi zelfredzaamheid te bevorderen. Als het nodig is ondersteunen we mensen waar nodig in hun fi redzaamheid en we voorkomen dat mensen in (risicovolle) schulden terechtkomen door vroegsignalering en preventie.

We willen mensen ondersteunen, zodat ze tenminste schuldenzorgvrij[14] en indien mogelijk schuldenvrij[15] worden.

Daarmee beperken we problemen bij inwoners en onnodige maatschappelijke kosten als gevolg van schuldenproblematiek.

12. Movisie rapport Armoede & schulden in Maastricht, p. 14/15
13. Movisie rapport Armoede & schulden in Maastricht, p.1 6
14. In het Movisierapport Armoede & schulden in Maastricht, 2019, wordt dit schuldrust genoemd.
15. Iemand is tenminste schuldenzorgvrij wanneer hij/zij wordt geholpen bij het onderzoek naar alle bestaande schulden en middels budgetbeheer en coaching ondersteund wordt in zijn of haar fi situatie.

Visie op schulden

Onze visie is dat schulden belemmerend werken op (maatschappelijke) participatie. Het leidt tot tunnelvisie, het beïnvloedt het denkvermogen, het zorgt ervoor dat mensen moeite hebben om nieuwe vaardigheden te leren. Kortom: het leven staat onder druk.

Iemand is volgens het Nibud zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn fi in balans zijn op zowel korte als lange termijn. Dat betekent niet alleen dat iemand zelfstandig keuzes maakt, maar ook dat iemand weet wanneer hij hulp moet inroepen. Zelfredzaam betekent soms juist: samen iets oppakken.

Schuldhulpverlening is meer dan schuld regelen alléén. Schuldhulp is een verzamelnaam voor een aanpak met drie pijlers:

- Preventie: voorkomen en tijdig signaleren van risicovolle en problematische schulden.
- Stabilisatie: beheersbaar maken van fi problemen door inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen en te houden (schuldenzorgvrij/schuldenrust).
- Schuldregeling: duurzaam oplossen van problematische schulden (schuldenvrij).

De laatste jaren wordt vroegsignalering expliciet benoemd als onderdeel van schuldhulpverlening. Vroegsignalering binnen de schuldhulpverlening is het in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld brengen van mensen met fi problemen door gebruik te maken van daadwerkelijke signalen en outreachende hulpverlening waarbij we naar de mensen toe gaan.

Het verschil met preventie is dat bij preventie geen uitwisseling van persoonsgegevens nodig is, en er dus geen vraagstuk ontstaat voor de Algemene verordening gegevensbescherming.

Voorbeelden van schuldpreventie zijn fi educatie, voorlichting over levensgebeurtenissen, zoals meerderjarig worden of scheiden[16].

- Vanuit onze wettelij taak bij e bij en vanuit lokaal minimabeleid verzachten we de gevolgen van armoede. Dit blij we doen.
- We geven de komende jaren prioriteit aan het beïnvloeden van de oorzaken van armoede en schulden. Preventie en vroegsignalering zij daarbij belangrij thema's. Voorkomen is immers beter dan genezen. Met alleen curatieve, materiële ondersteuning lossen we het armoedeprobleem niet op, terwij de kosten oplopen. Door eerder in te grij voorkomen we dat schulden problematisch worden.

16. Iemand is tenminste schuldenzorgvrij wanneer hij/zij wordt geholpen bij het onderzoek naar alle bestaande schulden en middels budgetbeheer en

coaching ondersteund wordt in zijn of haar fi situatie.

HOOFDSTUK 5

Visie op de aanpak van armoede en schulden

Armoedebeleid is in de afgelopen jaren sterk veranderd. Waar eerst de nadruk lag op beleid om mensen via betaalde arbeid uit de armoede te helpen, gaat nu meer de aandacht naar participatie als middel om uit de armoede te komen.

Verder heeft er in lijn met rijksbeleid een verschuiving plaatsgevonden van een collectieve naar een individuele aanpak. Maatwerk zorgt ervoor dat we de juiste ondersteuning inzetten.

Tenslotte is er toenemende aandacht voor preventie en vroegsignalering. Ook bij de aanpak van schulden.

Visie op aanpak van armoede en schulden

Onze visie is dat gemeentelijk beleid op het gebied van armoede en/of schulden slechts een schakel is in de keten van de aanpak. Ook andere beleidsterreinen van de gemeente leveren een grote bijdrage (zie bijlage 4). En er zijn steeds meer organisaties en initiatieven actief. Samenwerking intern en extern is een belangrijke voorwaarde voor succes. Samenwerking betekent leren van elkaar en gebruik maken van elkaars deskundigheid vanuit onderling vertrouwen.

Belangrijke kenbegrippen in de Maastrichtse aanpak zijn daarom: *inclusie, maatwerk, integraliteit en nabijheid*.
Zoals staat in het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' wil Maastricht 'een inclusieve stad zijn waarin nadrukkelijk iedere inwoner als Maastrichtenaar wordt gezien'. Iedereen telt en doet dus mee. Maastricht wil een stad zijn waar het niet alleen voor mensen met een gemiddeld tot hoog inkomen goed toeven is. Daarom zijn er allerlei regelingen om huishoudens met een laag inkomen een steuntje in de rug te geven.

De doelgroep van mensen in armoede en/of schulden is geen homogene groep. De oorzaken, aard en beleving verschillen van persoon tot persoon verschillen. Daarom is in de aanpak van armoede maatwerk nodig. Een voorbeeld hiervan is de verstrekking van bijzondere bijstand. Met de nieuwe Participatiewet mogen gemeenten geen categoriale bijzondere bijstand meer verlenen. Dus geen bijstand meer verlenen aan specifi groepen, maar alleen voor bijzondere kosten in individuele situaties. We gaan uit van de behoefte van ieder individu. Door maatwerk te leveren voorzien we tegelijkertijd in de behoefte per wijk en per doelgroep. We hebben oog voor alle Maastrichtenaren die in armoede leven en/of schulden hebben. Ook zij die niet of beperkt bij de gemeente in beeld zijn.

Naast maatwerk is ook een *integrale benadering* van belang. Armoede en schulden staan immers niet op zichzelf. Vaak is er meer aan de hand. Integraal betekent dat je kijkt vanuit het perspectief van de inwoner naar wat hij of zij nodig heeft. We werken domeinoverstijgend en vanuit een netwerk. De aanpak van armoede heeft veel raakvlakken met andere beleidsterreinen (onder andere participatie, onderwijs, welzijn, wonen). De gemeente verricht grote inspanningen op allerlei gebieden om daarmee invloed uit te oefenen op een of meer onderdelen van het armoedevraagstuk. We pakken armoede aan samen met veel verschillende partijen, organisaties, burgerinitiatieven et cetera. Er wordt veel gewerkt op basis van uitbesteding en regie.

Verder kenmerkt de aanpak zich door een laagdrempelige dienstverlening *dichtbij* de inwoner. Uit onderzoek blijkt dat mensen met schulden lang wachten voordat ze zich melden. Dit betekent dat wij meer naar de mensen toe moeten. Mensen opzoeken in hun eigen vertrouwde omgeving. Dit sluit aan bij de ambities uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' om te komen tot een kloppend hart en een sociale basisinfrastructuur in iedere buurt.

Om een beeld te krijgen van de doelstellingen, acties en indicatoren vanuit de diverse beleidsterreinen, vindt u in bijlage 3 een overzicht van de programmabegroting 2020.

Tenslotte: het grootste deel van het armoedebudget is nodig voor de wettelijke taken bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. De fi middelen voor andere taken zijn beperkt.

BIJLAGE 1

Wat is armoede, hoe ziet armoede in Maastricht eruit en wat is het wettelijk kader?

Wat is armoede?

Armoede is een relatief begrip. Armoede in Nederland anno 2020 is iets anders dan armoede in Nederland in de jaren 50 of in een ontwikkelingsland.

Armoede wordt altijd beschouwd in relatie tot het algemene welvaartsniveau van een samenleving.

In Nederland wordt armoede gedefi op basis van de hoogte van het inkomen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) hanteren allebei een andere defi van armoede.

Het CBS hanteert de lage inkomensgrens. Huishoudens met een inkomen op of tot deze grens lopen kans op armoede en hebben daarmee een hoger armoederisico. In 2017 was dit € 1.040 (alleenstaande) en € 1.380 (alleenstaande met één kind) en € 1.960 (paar met twee kinderen) per maand.

Het SCP gaat uit van het niet-veel-maar-toereikend budget. Daarin nemen ze uitgaven mee van een zelfstandig huishouden aan onvermijdbare, basale zaken als voedsel, kleding en wonen, verzekeringen en persoonlijke verzorging. Maar ook de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie, bijvoorbeeld een korte vakantie of het lidmaatschap van een hobby- of sportclub. Deze laatste uitgaven zijn niet strikt noodzakelijk, maar veel mensen zien het wel als wenselijk[17]. In 2017 is het niet-veel-maar-toereikend budget voor een alleenwonende € 1.135 per maand, € 1.555 voor een paar zonder kinderen en € 1.850 voor een paar met één kind[18].

Naast de inkomensgrenzen van bijvoorbeeld SCP en CBS is er ook nog een beleidsmatige armoedegrens, die in politieke besluitvorming is vastgelegd. Deze noemen we het wettelijk sociaal minimum, dat gelijkstaat met de bijstandsuitkering die huishoudens als vangnet ontvangen. Veel gemeenten, waaronder ook Maastricht, hanteren voor de uitvoering van hun gemeentelijk armoedebeleid een hogere grens. In Maastricht is deze grens vastgesteld op 110 procent van het wettelijk sociaal minimum. Deze grens ligt iets boven de grens van SCP. Inwoners met een inkomen tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum kunnen daarmee extra fi middelen krijgen. Daarmee pakken we de gevolgen van armoede aan. Dit is echter niet terug te vinden in de landelijke armoedecijfers, omdat deze geen rekening (kunnen) houden met de invloed van lokaal beleid.

Hoewel de defi van armoede gebaseerd wordt op een inkomensgrens, wordt ervan uitgegaan dat armoede niet alleen een fi component heeft, maar ook een sociale component (doe ik mee in de maatschappij?) en een subjectieve component (voel ik me arm?).

Armoede kan naast een laag inkomen ook veroorzaakt worden door schulden. Bijna iedereen heeft schulden: een studieschuld, rood staan bij de bank, een hypotheekschuld. Niet alle schulden zijn problematische schulden. Bij problematische schulden gaat het erom dat mensen hun fi - ciële verplichtingen niet binnen 3 jaar zonder professionele hulp kunnen oplossen[19]. Het Nibud maakt onderscheid tussen 'lichte en ernstige betalingsproblemen'[20]. Zij kijken naar zaken als het afsluiten van energie, loonbeslag, het meer dan 10 dagen te laat betalen van de hypotheek of huur, regelmatig een voorschot op het salaris vragen of aanmelding bij het CAK[21].

De doelgroep van armoedebeleid is dus geen homogene groep. De oorzaken, de aard en beleving van de problematiek verschillen van persoon tot persoon.

17. *Goderis, B., Hulst, B van, Wildeboer Schut J.M. & Ras, M.: de SCP methode voor het meten van armoede. Den Haag, Sociaal en cultureel planbureau, 2018.*
18. *Goderis, B., Hulst, B. van, & Hoff, S. Armoede in kaart 2018, Sociaal en cultureel planbureau, 2018.*
19. *Jungmann, N. & Madern, T. Duurzame verbetering van gezond fi gedrag. Droom of werkelijkheid? Den Haag, wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid, 2016.*
20. *Schonewille, G. & Crijnen, C. Financiële problemen 2018. Geldzaken in de praktijk, deel 1. Utrecht, Nibud, 2018.*
21. *CAK is een publieke dienstverlener die voor de overheid regelingen uitvoert en zorgt voor de vertaling van wetten en regels naar persoonlijke en begrijpelijke dienstverlening, bijvoorbeeld ondersteuning vanuit Wmo, de regeling wanbetalers, regeling onverzekerden. Zie; www.hetcak.nl*

Armoede(indicator) Maastricht

Als armoede-indicator gebruiken we het aantal huishoudens met een inkomen tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum. Deze beleidsmatige indicator sluit aan op de absolute grenzen die gehanteerd worden door het CBS en SCP. Als bron voor deze indicator gebruiken we de minimascan van Stimulansz.

Armoede in Maastricht
11,3 procent van alle huishoudens in Maastricht, dat zijn 7902 huishoudens, had in 2019 een inkomen tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum[22].

4,7 procent (3200 huishoudens) had in 2018 al langer dan 4 jaar zo'n laag inkomen[23].
Van de huishoudens die een laag inkomen hebben, heeft 9,7 procent een inkomen als werknemer, 6,4 procent een inkomen als zelfstandige, 45 procent een uitkering inkomensverzekering (WW, WAO, WIA, AOW) en 38,8 procent een bijstandsuitkering.[24]

1976 kinderen groeiden op in een huishouden met een inkomen tot 110 procent van het wettelijk sociaal minimum.[25]

De meeste Maastrichtse cliënten schuldhulpverlening werken in loondienst of hebben een bijstandsuitkering.[26]

De belangrijkste oorzaken van de slechte fi - ciële situatie zijn volgens Maastrichtenaren: slechte gezondheid, persoonlijke problemen of stress, te hoge vaste lasten, schulden, geen betaald werk[27].

De meeste mensen (24 procent) hadden bij hun intake in de schuldhulpverlening een schuld van meer van € 50.000. 62 procent van de aangemelde cliënten in de schuldhulpverlening is gehuwd en de grootste groep is tussen 27 en 65 jaar (80 procent).[28]

Verdeling huishoudens met inkomen tot 110 procent wettelijk sociaal minimum

bron: minimascan Stimulansz juli 2019

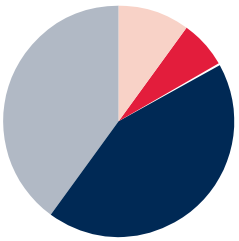

- inkomen als werknemer: 9,8%
- inkomen als zelfstandige: 6,4%
- Uitkering inkomensverzekering (WW, AOW, WAO, Wajong, WIA): 45%
- Uitkering sociale voorzieningen: 38,8%

22. Minimascan Stimulansz 2019
23. Voorlopige cijfers CBS statline.
24. Minimascan Stimulansz 2019.
25. Minimascan Stimulansz 2019
26. Beleidsplan integrale Schuldhulpverlening Maastricht 2016-2020, Op weg naar een fi stabiel bestaan.
27. Gegevens KBL t.b.v. informatiebijeenkomst schuldhulpverlening raad Maastricht, 26 februari 2019.
28. Regionaal armoedeonderzoek Maastricht-Heuvelland 2016

Armoede en schuldhulpverlening verdeeld over wij

Movisie heeft cijfers van de GGD Zuid-Limburg (2016)[29] en het CBS (2018) gebruikt om in te zoomen op een aantal wijken waar armoede en schulden vaker voorkomen. Wijken waar veel kinderen in armoede opgroeien en met de meeste cliënten schuldhulpverlening staan in tabel 1. We zien duidelijk een overlap tussen een aantal wijken.

In de genoemde wijken zien we dat in vergelijking met andere delen van Maastricht:

- Er relatief meer bijstandsgerechtigden wonen (GGD Zuid Limburg, Jeugd en armoede in Maastricht 2016 en GGD gezondheidsatlas 2019).
- Er meer gescheiden mensen wonen (CBS, kerncijfers wijken en buurten 2018).
- Er veel huishoudens zijn met kinderen waarvan beide ouders geen werk hebben (GGD Zuid Limburg: Jeugd en armoede in Maastricht 2016 en GGD Gezondheidsatlas Zl 2019).
- Er relatief meer mensen leven die aangeven moeite te hebben met rondkomen (Gezondheidsatlaszl, 2019).
- Mensen zich (ernstig) eenzaam voelen (Gezondheidsatlaszl, 2019).
- Er meer migranten, met name niet-westerse migranten wonen (CBS, kerncijfers wijken en buurten 2018).

De risicogroepen in Maastricht komen deels overeen met de landelijke risicogroepen. Voor armoede zijn dit: eenoudergezinnen en hun kinderen, uitkeringsgerechtigden en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en hun kinderen. Voor schuldenproblematiek zijn dit: eenoudergezinnen en uitkeringsgerechtigden.

Kinderen in armoede groeien vooral op in de wij *(GGD Zuid-Limburg 2016)*	**Buurten met de meeste cliënten Schuldhulpverlening** *(Gemeente Maastricht, 2018)*
Pott	Pott
Mariaberg	
Malpertuis	Malpertuis
Caberg	Caberg
Bosscherveld	
Witt	Witt
Nazareth	Nazareth
Limmel	

Vergeleken met het landelij gemiddelde leven er in Maastricht meer huishoudens in armoede. Als we kij naar vergelij e gemeenten (100.000+) zien we meer overeenkomsten dan verschillen. Armoede komt in het algemeen vaker voor in stedelij gebieden. Armoede treft vooral uitkeringsgerechtigden, kinderen, eenoudergezinnen en 65-plussers. Deze groepen wonen vooral in wij in Noordwest en Noordoost Maastricht. In deze wij zien we een hoog percentage van huishoudens met beide ouders zonder werk, (ernstig) eenzame mensen, sociale huurwoningen en een hoger percentage niet-westerse migranten. De doelgroepen kennen allemaal hun eigen dynamiek en problematiek dus een effectieve aanpak vraagt om maatwerk.

Wettelijk kader

Landelijk kader
Formeel wordt de aanpak van armoede en schulden bepaald door de Participatiewet, het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Bij de aanpak van armoede hebben in de praktijk echter een groot aantal andere wetten ook invloed, zowel binnen als buiten het sociale domein. Hieronder vindt u een uitleg:

Ò Sociaal domein

De **Participatiewet** geeft gemeenten enerzijds de plicht om inkomensondersteuning en bijzondere bijstand te verlenen en anderzijds om mensen te begeleiden om te participeren naar vermogen (met betaalde arbeid als hoogste doel).

Het **Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz)** verplicht gemeenten om (startende) ondernemers met fi problemen te ondersteunen om de werkgelegenheid van henzelf en eventuele medewerkers te behouden.

De **Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)** verplicht gemeenten sinds 2012 om beleid te voeren rondom schuldhulpverlening. Daarom dienen gemeenten tenminste 1 keer per 4 jaar een plan vast te leggen met het te voeren beleid op het terrein van schuldhulpverlening.

De **Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)** geeft aan dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn.

De **Jeugdwet** geeft de gemeente verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

De in 1996 ingevoerde **Wet educatie en Beroepsonderwijs (WEB)** streeft naar een verbetering van taal- en rekenvaardigheid van volwassenen die deze vaardigheden onvoldoende beheersen. Wie Nederlands kan spreken en schrijven, kan zich beter redden in werk, op school en in sociale contacten. Het doel van de WEB is ook het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van laaggeletterde en anderstalige inwoners.

In 2010 is de **Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE)** in werking getreden. Het doel van deze wet is de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de kwaliteit van peuterspeelzalen te verbeteren.

De **Regeling urenuitbreiding voorschoolse educatie** die per augustus 2020 ingaat, geeft gemeenten de wettelijke verplichting om voor- en vroegschoolse educatie te intensiveren. Vanaf de leeftijd van 2,5 jaar krijgen kinderen 960 uren educatie per jaar. Deze maatregel is gericht op het uitbreiden van het aantal kinderen met een grote (taal)achterstand dat deelneemt aan effectieve voor- en vroegschoolse programma's om daarmee (taal)achterstand in groep 3 van het basisonderwijs te voorkomen.

Gemeenten bepalen zelf welke kinderen ze extra ondersteunen, maar het gaat vooral om kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau.

Ò Buiten het sociale domein

Ook buiten het sociale domein liggen kaders voor het gemeentelijk beleid op het gebied van armoede en schulden.

Sinds 1893 kennen we de **Faillissementswet**. Wanneer een onderneming of een persoon failliet gaat, regelt het faillissementsrecht onder andere zaken als het verdelen van het vermogen van de schulden ten behoeve van de gezamenlijke schuldeisers. Sinds 1998 zijn aan deze wet ook regels toegevoegd over de sanering van natuurlijke personen, de **Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP)**. Er kan alleen gebruik gemaakt worden van de WSNP als er eerst een serieuze poging gedaan is om een minnelijke schuldregeling tot stand te brengen.

Wanneer mensen tijdelijk of blijvend door hun lichamelijke of geestelijke toestand niet in staat zijn hun fi belangen te behartigen, kan een beschermingsbewind worden aangevraagd bij de kantonrechter. Dit is sinds 1982 geregeld in het Burgerlijk wetboek (art. 431 e.v.). Op 1 januari 2014 is de **Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap** in werking getreden en vanaf dat moment zijn ook problematische schulden een grond voor toewijzing van beschermingsbewind. Dat leidde tot een grote

stijging van het aantal onder bewindstellingen en tot veel hogere kosten voor gemeenten. Mensen vragen zelf beschermingsbewind aan bij de kantonrechter. Deze kan op basis van twee gronden beschermingsbewind toekennen: lichamelijke/geestelijke toestand of verkwisting/problematische schulden.

De rechter velt een onafhankelijk oordeel en is niet verplicht om een schuldenaar te wijzen op gemeentelijke schuldhulpverlening. Wanneer een rechter beschermingsbewind heeft toegewezen aan iemand die onvoldoende middelen heeft om dit zelf te betalen, dan kan op grond van art. 57 van de Participatiewet bijzondere bijstand worden aangevraagd.

De hoofdtaak van een bewindvoerder is het beheren van alles wat onder zijn of haar bewind geplaatst is. Daar moet hij of zij administratie over voeren. Tot de gewone werkzaamheden van een bewindvoerder behoort ook het regelen van de fi huishouding van de onder bewind gestelde zoals belastingaangifte doen, het aanvragen van (bijzondere) bijstand, huurtoeslag of een persoonsgebonden budget (pgb).

Om de kwaliteit van het bewind te waarborgen, is op 29 januari 2014 ook het **Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren** in werking getreden. De vergoeding voor bewindvoerder wordt jaarlijks vastgesteld door het Rijk.

De in 1990 ingevoerde **Wet op het consumentenkrediet (Wck)** moet voorkomen dat organisaties misbruik maken van mensen (faillissement/WSNP) door advocaten, curatoren, notarissen, deurwaarders, registeraccountants en accountant-administratieconsulenten.

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is rijksbeleid. De wettelijke bepalingen rondom kwijtschelding van gemeentelijke belastingen staat niet in de Participatiewet, maar in de Gemeentewet (art. 255), de Waterschapswet (art. 144) en de Invorderingswet 1990 (art. 26).

Ò Invloed rijksbeleid reikt ver

De invloed van rijksbeleid is heel groot. De invoering van de Participatiewet, de Wet maatregelen wet werk en bijstand van juli 2014, de kostendelersnorm in de bijstand, de transities in de zorg: de rijksbezuinigingen raken de lage inkomens hard. Het toeslagenbeleid maakt dat het voor individuele huishoudens lastig is om overzicht te houden over hun besteedbare inkomen. Door gebrek aan overzicht liggen schulden op de loer. De invoering van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet is wederom uitgesteld, waardoor mensen nog steeds het risico lopen om onder het bestaansminimum terecht te komen.

Beleidskader lokaal

- Armoedeplan 2006-2010 (raadsbesluit, 19 september 2006). Wordt ingetrokken met het vaststellen van het voorliggende integrale aanvalsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024.
- Beleidsplan schuldhulpverlening "Naar een fi stabiel bestaan" (raadsbesluit, 1 november 2016). Wordt ingetrokken met het vaststellen van het voorliggende integrale aanvalsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024.
- Invoering nieuwe Wet sociale werkvoorziening (Wsw) (raadsbesluit, 27 mei 2008).
- Nota samenhangende kaders 3 decentralisaties en in het bijzonder het beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland (raadsbesluit, 18 februari 2014).
- Toekomstagenda sociaal domein Maastricht-Heuvelland (raadsbesluit, 1 januari 2016).
- Beleid Participatiewet met bijbehorende verordeningen (raadsbesluit, 17 mei 2016).
- Regionaal gezondheidsbeleid 2016-2019 (raadsbesluit, 11 oktober 2016).
- Coalitieakkoord 2018-2022 'Maastricht onbegrensd en ontspannen' (11 juni 2018).
- Beleidskader Jeugdhulp Zuid-Limburg 2019–2022 (raadsbesluit 10 september 2019).
- Onderwijsvisie Samen leren in Maastricht (Raadsbesluit 26 november 2019).
- Nog in ontwikkeling is de educatieve agenda Maastricht 2020-2024.

BIJLAGE 2

Totaaloverzicht van activiteiten die per 1-12022 gereed zijn

Wat is gereed per 1-1-2022?
De website van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland is vernieuwd
Er is in samenspraak met de raad een Maastrichtse armoede-app ontwikkeld.
Er is onderzoek gedaan naar de optimalisatie van de verschillende voordeuren in het sociaal domein en de resultaten zijn waar mogelijk geïntegreerd in de dienstverlening.
Er is onderzoek gedaan naar de huisvesting van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en de resultaten zijn waar mogelijk geïntegreerd in de dienstverlening.
De pilot Vroegsignalering Betalingsachterstanden Vaste lasten is afgerond en de uitkomsten zijn geïntegreerd in de gemeentelijke aanpak.
De pilot Jongerenperspectieffonds is afgerond en de uitkomsten zijn doorgevoerd in de gemeentelijke aanpak.
De gemeente heeft een aanpak ontwikkeld in relatie tot de wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.
Er is onderzocht of het mogelijk is de gehele toegang tot specialistische hulpverlening in het sociale domein, waaronder dus ook schuldhulpverlening, bij de gemeente onder te brengen.
Er is onderzocht hoe we de vrijwilligersondersteuning in de keten van schuldhulpverlening kunnen optimaliseren.
De Kredietbank Limburg heeft de mogelijkheden voor een aparte aanpak voor zelfstandigen onderzocht en waar mogelijk ingevoerd in haar dienstverlening.
Nieuwe manier van managementrapportage door de Kredietbank Limburg is in gebruik en geoptimaliseerd.
Het onderzoek Purpose (onderdeel van landelijk programma Schouder Eronder) is afgerond en de uitkomsten zijn geïntegreerd in de dienstverlening van de Kredietbank Limburg.
De uitkomsten van de 50-gezinnen-aanpak zijn waar mogelijk geïntegreerd in de aanpak van schulden.
Er is onderzocht of van algemene declaratieregelingen een maatwerkbudget gemaakt kan worden.
De pilot Voorzieningenwijzer is afgerond en waar mogelijk geïntegreerd in het reguliere aanbod.
De toekomst van de collectieve ziektekostenverzekering voor minima en de bijdrage van de gemeente daarvoor als mogelijke alternatieven zijn onderzocht.
Er is een nieuw convenant Samen uit de min opgesteld.
Er hebben binnen het netwerk Samen uit de min verschillende activiteiten plaatsgevonden in het kader van gezamenlijke deskundigheidsbevordering.
De pilot Schuldenloket met de rechtbank Limburg is afgerond en heeft waar mogelijk geleid tot een structurele samenwerkingsvorm.
Er is een nieuw convenant met bewindvoerders opgesteld.
We hebben onderzocht hoe we meer gebruik kunnen maken van ervaringsdeskundigheid.
Er is onderzocht hoe we naast bereik een kwalitatieve doorontwikkeling van de programma's voor kinderen in armoede (NCGO, MoneyWays, Speaking minds) kunnen bereiken.
Er is onderzocht hoe we de verschillende projecten voor kinderen in armoede (NCGO, MoneyWays, Speaking minds) kunnen verbinden, zodat meer samenhang ontstaat.
Er zijn producten ontwikkeld voor het bespreekbaar maken van armoede op basisscholen.
Er heeft een pilot plaatsgevonden rondom het ontwikkelen van een sociaal maatschappelijk curriculum.

BIJLAGE 3

Investeringen vanuit het armoedebudget 2018

BIJ BIJ AND **€ 4.029.124***

Inwoners met een minimuminkomen die noodzakelij kosten hebben vanwege bij e omstandigheden kunnen een aanvraag indienen bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Ook als het inkomen hoger is dan de bij kan bij e bij aangevraagd worden. De gemeente berekent de bij naar draagkracht.

INDIVIDUELE INKOMENSTOESLAG **€ 1.061.515***

Bestemd voor inwoners die lange tij een inkomen op bij hebben of een bij kering krij De individuele inkomenstoeslag is een geldbedrag voor mensen die een lange tij van een laag inkomen moeten leven en geen uitzicht hebben op een hoger inkomen. De individuele inkomenstoeslag is belastingvrij en wordt 1 keer per 12 maanden uitbetaald.

TEGEMOETKOMING AANVULLENDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING **€ 435.215***

Inwoners met een minimum inkomen kunnen van de gemeente een tegemoetkoming in de kosten van hun aanvullende zorgverzekering ontvangen.

KWIJ GEMEENTELIJ BELASTINGEN **€ 2.006.149***

Mensen met een minimum inkomen kunnen in aanmerking komen voor een kwij ing van de gemeentelij belastingen. Aanvragen gebeurt bij de Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).

BIJ MAALTIJ **€ 23.389***

Inwoners met een minimum inkomen, die door het gebruik van een maaltij of sociale alarmering extra kosten maken, kunnen hiervoor bij e bij aanvragen bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland.

BIJ SOCIALE ALARMERING **€ 46.065***

Inwoners met een minimum inkomen, die door het gebruik van een maaltij of sociale alarmering extra kosten maken, kunnen hiervoor bij e bij aanvragen bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland.

WET OP LIJ **€ 27.133***

In artikel 21 van de Wet op de lij ging staat dat de gemeente de plicht heeft om de uitvaart te verzorgen als er iemand binnen de gemeentegrenzen komt te overlij van wie geen nabestaanden bekend zij of waarvan de nabestaanden niet in staat zij de uitvaart te betalen. De gemeente schakelt dan een uitvaartondernemer in die de uitvaart regelt en de zaken verder afhandelt met de gemeente.

DECLARATIEREGELING 1 **€ 601.860***

Mensen met een minimum inkomen kunnen bij de gemeente (SZMH) een vergoeding aanvragen voor sociaal-culturele activiteiten. Deze regeling heet Declaratieregeling 1. De maximale vergoeding voor de aanvrager is € 100 per jaar. Elk ander gezinslid (evt. partner en de kinderen jonger dan 18 jaar) krij maximaal € 50 per jaar vergoed.

DECLARATIEREGELING 2 **€ 158.380***

De gemeente (SZMH) heeft voor inwoners met een minimum inkomen een tegemoetkoming in de schoolkosten van hun kinderen. Deze regeling heeft Declaratieregeling 2. Gaat het kind naar de basisschool? Dan bedraagt de tegemoetkoming € 50 per kind per kalenderjaar. Voor kinderen jonger dan 18 jaar die naar het vervolgonderwij gaan, is de bij € 220 per kind per kalenderjaar.

PROFESSIONELE SCHULDHULPVERLENING KBL **€ 2.392.254***

DVO KBL, bij Kredietbank Limburg dienstverlening 2017 & 2018, bij oninbare kredieten en kosten renteverlaging.

BIJ BEWINDVOERING BIJ KBL **€ 41.000***

Bij aan hogere kosten bewindvoering door KBL.

BIJ STICHTING LEERGELD **€ 65.000**

Stichting Leergeld ondersteunt ouders/verzorgers met een inkomen van maximaal 110 procent van de bij bij aanvragen voor sport, cultuur, onderwij en welzij Voor kinderen in het basisonderwij heeft Leergeld zelf maximaal € 200 per kind per jaar beschikbaar voor onderwij en welzij Voor kinderen in het voortgezet onderwij is dat maximaal € 300 per kind per jaar. Aanvragen voor sport en cultuur worden door Leergeld behandeld en dan doorgestuurd naar het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Zij betalen de rekening van de sportclub of culturele activiteit.

BIJ JEUGDFONDS SPORT **€ 88.160**

Via het Jeugdsportfonds kunnen kinderen van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met een laag inkomen sporten. Het fonds helpt door het betalen van de contributie en soms sportkleding of attributen.

BIJ JEUGDFONDS CULTUUR **€ 0**

(want nog reserve uit voorgaande jaren)

Via het Jeugdcultuurfonds kunnen kinderen van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met een laag inkomen in aanmerking komen voor een vergoeding voor bij danslessen, muziekles, toneelles, tekenles of DJ-les.

BIJ STICHTING FIETSBANK **€ 191.280**

Stichting Fietsbank verstrekt naast fi inmiddels ook kinderschoenen, kinderkleding, kinderbrillen, computers/laptops en pakketten voor zuigelingen. Aanmelden verloopt via intermediaire organisaties.

NO CREDIT GAME OVER **€ 98.103**

No Credit Game Over is een stadsspel dat jongeren in beweging brengt rond een sociaal relevant thema, namelij ‘schulden’. Aan de hand van digitale media dient de jongere zich een weg te banen door de stad in een poging de schulden van zij of haar personage af te lossen. Hierbij dient hij of zij zelf verschillende organisaties (Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, Podium 24, Juridisch Loket, Tempo-Team uitzendbureau, Kredietbank Limburg enzovoort) aan te spreken en praktische oplossingen te zoeken.

MONEYWAYS **€ 42.500**

Lessen over (omgaan met) geld, gegeven door ervaringsdeskundige jongeren (peer educators), bedoeld voor voortgezet onderwij en middelbaar beroepsonderwij Deze peer educators brengen persoonlij erva-ringen in over bij armoede, groepsdruk, goede en foute keuzes.

MAATJESPROJECTEN STUDENTEN EN KINDEREN **€ 30.000**

Studenten begeleiden en coachen kwetsbare leerlingen, om zo de onderwij esultaten te verbeteren en de kans op een succesvolle school-loopbaan te vergroten.

SPEAKING MINDS **€ 700**

Lessen door ervaringsdeskundigen waarin leerlingen leren over beleid, armoede en beleidsadviezen geven aan de gemeente over armoede.

(deelname pilot 2018 gefi d door ministerie SZW)

WERKBUDGET **€ 25.000**

Budgetten te gebruiken door de sociale teams of team Jeugd, om gezinnen met kinderen laagdrempelig te helpen als dat niet vanuit regu-liere budgetten kan.

VRIJ SCHULDHULPVERLENING **€ 90.400**

Diverse vormen van thuisadministratie; ondersteuning bij in orde maken van fi overzicht , t.b.v. aanvraag schuldhulp; ondersteuning bij het aanvragen van toeslagen.

STICHTING LIFT **€ 35.720**

Liftjeleven is een groepsprogramma voor praktische verbeteringen in het dagelij leven. Deelnemers geven aan waaraan ze willen werken, geven elkaar feedback en tips bij het realiseren van concrete doelen.

SFFR **€ 4.500**

Jaarlij bieden studenten van de studie Fiscaal Recht op locatie onder-steuning bij het invullen van belastingformulieren.

COMMUNICATIE **€ 5.000**

Zoals www.pasopjegeld.nl, schulden-, inkomens-, oppluskaart, kind-pakket, nieuwsbrief armoede.

SAMEN UIT DE MIN ONDERSTEUNING Indeling klappers thuisadministratie, deskundigheidsbevordering, bij - komsten.	**€ 5.000**
BUDDY APP Pilot voor het ontwikkelen van een app, waarmee automatisch geld voor vaste lasten gereserveerd wordt, betalingen voor andere kosten gedaan kunnen worden en ook signalen afgegeven kunnen worden om toekomstige problemen te voorkomen (bij bij len bedrag toeslagen).	**€ 1.000**
DIVERSEN Lidmaatschappen, abonnementen bij enzovoorts.	**€ 2.500**
Vrij IZA cura	**- € 35.000**
TOTAAL 2018	**€ 11.471.974**
BUDGET 2018	**€ 10.274.730**
EXTRA INVESTERING 2018	**€ 1.197 mio** (afgerond)

TIJDELIJ MIDDELEN INZET VANAF VANAF 2019

PILOT JONGERENPERSPECTIEFFONDS Pilot waarin jongeren die niet in aanmerking komen voor reguliere schuldhulpverlening (vanwege ontoereikende inkomsten of persoonlij problematiek) en integraal geholpen worden door hun schulden over te nemen en hen te begeleiden met als doel dat ze duurzaam naar school gaan en/of werken.	**€ 300.000** (voor 2 jaar)
PILOT VROEGSIGNALERING BETALINGSACHTERSTANDEN VASTE LASTEN (EERDERE WERKTITEL: VINDPLAATS SCHULDEN) In de pilot Vroegsignalering Betalingsachterstanden Vaste lasten worden signalen verzameld over betalingsachterstanden bij eerste levensbehoeften. Vervolgens wordt outreachend hulp geboden, met als doel dat het huishouden overzicht en grip krij op de fi situatie en reguliere betalingen zo snel mogelij kan hervatten zodat ernstige situaties voorkomen kunnen worden.	**€ 248.000**
ONDERZOEK EN MONITORING ARMOEDE	**€ 100.000**

** dit zijn zogenoemde open einderegelingen. Wanneer iemand aan de voorwaarden voldoet, heeft hij of zij recht op ondersteuning, ongeacht het gemeentelijke budget. Schuldhulpverlening is formeel geen open einderegeling. Het landelijk beleid dat niemand uitgesloten mag worden en het lokale beleid dat mensen die zich melden voor schuldhulpverlening ook hulp moeten krijgen, leiden ertoe dat dit in de praktijk ook een open einderegeling is. De open einde-onderdelen omvatten meer dan 90 procent van het armoedebudget.*

BIJLAGE 4

Integrale aanpak armoede: informatie vanuit de programmabegroting 2020

Armoede wordt niet alleen via armoedebeleid en met inzet van het armoedebudget aangepakt. De aanpak van armoede vindt op veel verschillende terreinen plaats. Vaak zonder dat expliciet aangegeven wordt dat een bepaalde actie (ook) gevolgen heeft voor armoede.

Daarom vindt u in het onderstaande overzicht van de programmabegroting 2020 een groot aantal onderwerpen en voornemens die (ook) gevolgen hebben voor de aanpak van armoede. De onderdelen armoede en schuldhulpverlening die onderdeel uitmaken van programma 6, worden dus niet benoemd in dit overzicht.

Tenslotte vindt u een overzicht van indicatoren uit de programmabegroting 2020 die relevant zijn voor de integrale aanpak van armoede.

HOOFDSTUK PROGRAMMABEGROTING	ONDERDELEN UIT DE PROGRAMMABEGROTING 2020
VEILIGHEID (1)	
1.2 OPENBARE ORDEN EN VEILIGHEID *(pag. 21 e.v.)*	**Verbeteren veiligheidsbeleving** Opgave- en gebiedsgericht werken aan het verbeteren van de veiligheidsbeleving in stad en buurt. Wij focussen hierbij extra op de veiligheidsbeleving in vij geprioriteerde buurten: Mariaberg, Pottenberg, Wittevrouwenveld, Nazareth en Limmel.
pag. 24	**Verbinding veiligheid en zorg** Een goede verbinding tussen veiligheid en zorg op lokaal en regionaal niveau is ook in 2020 uitgangspunt bij het werken aan radicalisering, drugsoverlast, personen met verward gedrag, families met een meervoudige problematiek, huiselij geweld en kwetsbare jeugd. De procesmanager “veiligheid en zorg”, net Veiligheidshuis en Veilig thuis zij hierbij belangrij verbindende schakels.
ECONOMIE (3)	
3.1 ECONOMISCHE ONTWIKKELING *(pag. 35)*	**Wat willen we bereiken?** Maastricht streeft naar een duurzame, internationaal georiënteerde kennis- en maakeconomie, waarin voor burgers banen op alle niveaus bereikbaar zij en blij (….) We streven naar participatie van iedereen, zodat mensen en ondernemingen kunnen groeien. (….)
pag. 37	*Uitvoering plan van aanpak starters, start ups, incubators, broedplaatsen* De gemeente heeft een wettelij taak (krediet en uitkering) voor begeleiding van starters vanuit de bij Voor uitstroom uit de Werkloosheidswet zetten we het middel StartersCentrum en een proeftij in. Met voorlichting, bij workshops en advies faciliteren we starters zich beter voor te bereiden op hun start op de arbeidsmarkt.
	Kennisinstellingen en onderwij lingen aan de stad verbinden.

3.3 BEDRIJ EN BEDRIJ *(pag. 40)*	*Zelfstandigenloket* Voor startende bedrij is er het Zelfstandigenloket (voor uitkeringsgerechtigden) en het StartersCentrum (voor alle anderen). In samenwerking worden voorlichtingen, workshops en adviestrajecten georganiseerd.
ONDERWIJ (4)	
4.3 ONDERWIJ EN LEERLINGZAKEN *(pag. 45)*	**Wat willen we bereiken?** Samen met de bevoegde gezagsorganen in het onderwij en andere relevante kindpartners zorgen voor een kwalitatief hoogwaardige pedagogische basisinfrastructuur in de stad, waarin ieder individu zich thuis voelt en zij talenten kan ontwikkelen om vervolgens volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving. Daarmee zorgen wij ervoor dat het onderwij partner is in ons lokale sociale domein om samen met ons de in gang gezette transities verder vorm te geven. Zo worden kindercentra niet alleen de nieuwe huisvesting voor scholen en kinderopvang, maar voor passend onderwij en jeugdhulp ook de vindplaats en werkplaats in de buurt om thuisnabij inclusiever onderwij en opvang waar te maken, waarbij de samenwerking tussen (passend) onderwij en jeugdhulp geïntensiveerd wordt door samen doelgroeparrangementen Onderwij Jeugdhulp in te richten. Met de concentratie van voorzieningen en een nieuwe spreiding van kindcentra en voortgezet onderwij (als antwoord op de leegstand/krimp) wordt tevens een gedeelte van de ontstane segregatie en tweedeling in arme en rij scholen weggewerkt en worden de kindcentra en scholengemeenschappen qua leerlingenpopulatie een betere afspiegeling van de heterogene opbouw van de samenleving in de wij en de stad. In het sociale domein past ook aandacht voor de afstemming tussen passend onderwij en participatie. Om zo meer kwetsbare jongeren met een grote afstand tot werk te scholen en toe te leiden naar werk (Project Voordeel & Vervolg) en aandacht te hebben voor laaggeletterdheid en een Leven Lang Leren.
pag. 46	Opstellen van Lokale Educatieve Agenda als gezamenlij uitvoeringsagenda.
	Afstemmen van de transities passend onderwij en jeugdhulp op weg naar inclusie en een sterkere pedagogische basisondersteuning realiseren.
	Intensiveren van de samenwerking met en tussen partijen op en rond de school (inclusie) om de noodzaak te voorkomen om steeds vormen van ondersteuning in te moeten zetten vanuit Jeugdwet, Wmo en Participatiewet en het daarvoor aanpassen van de bestuurlijke overlegstructuren.
	Aanpakken van segregatie en stimuleren van integratie en inclusie door inrichting van integrale kindcentra en herschikking van het Voortgezet onderwij en (Voortgezet) Speciaal Onderwij
	Effectieve uitvoering van het gemeentelij onderwij -beleid gekoppeld aan armoedebestrij ing.

	Ondersteunen van het onderwij bij dagarrangementen en verlengde leertij vanuit een Lokale Educatieve Agenda (cultuureducatie, bewegen, sport en gezondheid, natuur- en milieueducatie, veiligheid en burgerschapszin als onderdeel van de Trendbreuk Gezondheid en de Gelij Kansen Alliantie OCW).
	Uitvoeren van de wettelij leerplicht- en RMC-taken (team onderwij in samenwerking met team Jeugd en team Participatie (Jongeren-team Sociale Zaken Maastricht Heuvelland) vanuit Integrale Gebieds-teams en via knooppunten op scholen in netwerkorganisaties met andere partners en het voorliggend veld.
	Voorkomen van voortij ig schoolverlaten via regionale afspraken (Regionaal programma VSV en aandacht voor kwetsbare jongeren).
	Een betere aansluiting van het onderwij op de lokale arbeidsmarkt (doorgaande leerlij vmbo-mbo in Beroepscolleges, die aansluiten bij de sectorplannen Arbeidsmarkt Andersom en Voordeel & Vervolg) in aansluiting op beleid en uitvoering Participatiewet.
SPORT, CULTUUR EN RECREATIE (5)	
5.1 SPORTBELEID EN ACTIVERING *(pag. 50)*	**Wat willen we bereiken?** Meer Maastrichtenaren laten sporten en bewegen.
	Brede regeling combinatiefunctionarissen Vanuit de specifi rij kering (SPUK) Combinatiefunctionarissen sport is de regeling voor de inzet van een functionaris binnen de pij onderwij sociale participatie, gezondheid en evenementen/ activiteiten is verruimd.
5.3 CULTUURPRESENTATIE, -PRODUCTIE EN -PARTICIPATIE *(pag. 52)*	**Wat willen we bereiken?** Maastricht is een aantrekkelij stad met een verrassend stedelij cultureel klimaat voor bewoners en bezoekers. waar een culturele carrière voor iedereen mogelij is. We willen het meedoen aan en het meemaken van cultuur bevorderen. Hierbij hebben we aandacht voor mensen die nog niet bereikt worden. Iedere Maastrichtenaar moet zij verhaal kunnen vertellen en moet daartoe over de basisvaardig-heden kunnen beschikken om mee te doen en mee te maken. We streven dus naar een inclusief cultuurbeleid.

pag. 53	*Bevorderen cultuurparticipatie door het aanbieden van informatie-, educatie- en presentatiemogelijkheden* (….) Voor kansarme kinderen en jongeren zetten we het Jeugdfonds Cultuur in om acties deelname aan kunst en cultuur mogelij te maken. Voor educatiemogelij en informatie over cultuur bieden we vanuit Centre Céramique en Kumulus in onderlinge samenhang: - Een bibliotheekvoorziening met een open ontmoetingsplek (stadshal) voor onder meer debat, informatie-uitwisseling, thematische exposities en de presentatie van Maastrichts erfgoed. - Educatieve mogelij (cursussen, workshops) op het gebied van kunst en cultuur in Centre Céramique en Kumulus op locatie via projecten als 'Toon je talent' in het onderwij en de 'Kunstketel' voor het activeren van jongeren in de wij
SOCIAAL DOMEIN (6) EXCLUSIEF ARMOEDE EN SCHULDHULPVERLENING	
6.1 SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE *(pag. 62)*	**Wat willen we bereiken?** We willen een krachtige, sociale basis voor onze inwoners. Daarbij versterken we het vermogen van mensen (met hulp vanuit hun omgeving) die moeite hebben om hun eigen problemen op te lossen. De individuele en collectieve kracht in buurten wordt zoveel mogelij benut en er is maatschappelij betrokkenheid zowel van inwoners, van maatschappelij instellingen als ook bedrij We streven daarbij naar leefbare buurten waarin ieder gezond en waardig oud kan worden en zich kan ontwikkelen met dezelfde kansen op een goede toekomst.
pag. 63	*Stimuleren van een krachtige, sociale infrastructuur* Met een krachtige, sociale basisinfrastructuur stimuleren we laagdrempelige mogelij voor (kwetsbare) burgers. Met de sociale basisinfrastructuur willen we onze inwoners in hun eigen omgeving ondersteunen, mensen laten meedoen en gebruik laten maken van een netwerk. Daarmee bestaat de basisinfrastructuur zowel uit familie en vrienden als vrij ligers, verenigingen, scholen et cetera. Daarmee dragen we bij aan een vitale gemeenschap. We stimuleren, faciliteren en verbinden vrij ligers- en bewonersinitiatieven en bevorderen de maatschappelij betrokkenheid. Ook ondersteunen en faciliteren we algemene laagdrempelige voorzieningen voor informatie, advies en dagactiviteiten en ontmoetingsplekken zoals huiskamers en gemeenschapshuizen. We stimuleren de integratie van inloopvoorzieningen GGZ als onderdeel van algemeen toegankelij structuren en voorzieningen.

Stimuleren van langer zelfstandig thuis leven en wonen
Dot willen we bereiken door passende ondersteuning en zorg in en om het huis o.a. door het algemeen vrij toegankelij organiseren van verschillende maatwerkvoorzieningen zoals de groepsbegeleiding/ dagbesteding en het eenvoudiger organiseren van de thuisondersteuning (taakveld 6.6 en 6.7).
We erkennen de bij van mantelzorgers en (zorg)vrij ligers binnen de maatschappelij ondersteuning. We brengen het belang hiervan onder de aandacht van alle partij in het maatschappelij veld. We subsidiëren de mantelzorgondersteuning.
We bevorderen de aansluiting tussen de woonbehoefte van onze inwoners en het aanbod van diverse partij Door uitvoering te geven aan de prestatieafspraken 'wonen en zorg' met de woningcorporaties. We maken afspraken over de realisatie van vernieuwende woonvormen met partij in het veld.

6.2 WIJ *(pag. 64)*

Wat willen we bereiken?
Voor onze inwoners zij handvatten beschikbaar, zodat zij zich naar vermogen kunnen aanpassen aan de fysieke, sociale en emotionele uitdagingen van het leven. En daarover eigen regie kunnen voeren.

Preventie en vroegsignalering
Deels doen we dit door uitvoering te geven aan de krachtige, sociale basis infrastructuur (6.1). We doen dit ook door de inzet van de juiste ondersteuning (wij preventief en integraal) ter bevordering van de zelfredzaamheid en gezondheid. Daarbij hanteren we de methode van positieve gezondheid. Dat wil zeggen dat we inzetten op de volgende leefdomeinen: dagelij functioneren, meedoen, kwaliteit van leven, zingeving, mentaal welbevinden en lichaamsfuncties. We dragen zorg voor collectieve bij in relatie tot de Wmo en Jeugdwet. Tevens is er speciale aandacht voor specifi thema's zoals polarisatie en radicalisering, eenzaamheid en diversiteit.

Ondersteuning
In onze stad hebben wij de ondersteuning in de wij en in de omgeving van de burgers georganiseerd via sociale teams, Integrale Gebiedsteams van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, de Servicepunten Werk & Bemiddeling en de knooppunten jeugd. De ondersteuning is gericht op de 6 leefdomeinen van positieve gezondheid en het leiden naar de juiste vorm van dienstverlening. Zij dragen ook zorg voor voorlichting, advisering, cliëntondersteuning, preventie en vroeg signalering. Ook subsidiëren we onafhankelij informele/ formele cliëntondersteuning waar de burger gratis gebruik van kan maken ter ondersteuning binnen het proces van hulpvraag tot oplossing.

Stimuleren van gezondheid als positieve en preventieve leefstijl
Dit stimuleren we door aandacht te vragen en hebben voor positieve gezondheid in wij via opdrachtverlening en subsidiëren van Jeugdgezondheidszorg (onder meer GGD, Mondriaan en Envida). Ook subsidiëren we (deels) uitvoering van concrete meerjarige programma's zoals jongeren op gezond gewicht programma (JOGG), het Gezond in de Stad programma (GIDS) en psychosociale ondersteuning door het Algemeen Maatschappelij Werk. Daarnaast nemen wij deel aan het gezamenlij ontwikkelproject 'Blauwe zorg' dat erop gericht is om de zorginfrastructuur toekomstbestendig en in de nabij van de burgers te organiseren.

6.4 BEGELEIDE ARBEIDSPARTICIPATIE *(pag. 67)*

Wat willen we bereiken?
Onze arbeidsgehandicapte inwoners die zij aangewezen op arbeid onder aangepaste omstandigheden bieden wij voldoende beschikte arbeidsplaatsen (...). Economische onafhankelij is ook voor deze doelgroep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt het primaire doel. (…)

Faciliteren doorontwikkeling MTB
Teneinde de know-how van MTB met betrekking tot de doelgroep te behouden, is de organisatie binnen de uitvoeringsketen re-integratie gepositioneerd als leerwerkbedrij voor de brede doelgroep Participatiewet. Ook wordt de samenwerking op het snij van Wmo en Participatiewet steeds meer opgezocht, bij met zorgpartij Dit komt ten goede aan een integrale dienstverlening aan de gemeentelij doelgroep.

6.5 ARBEIDSPARTICIPATIE *(pag. 68)*

Wat willen we bereiken?
Onze inwoners zij zo veel mogelij economisch zelfstandig. Mensen werken naar vermogen en dat doen ze bij voorkeur bij werkgevers in reguliere banen. Wanneer dat niet lukt en/of regulier werk nog niet tot de mogelij behoort, werken mensen naar vermogen in andere vormen van werk (gesubsidieerd werk, werken met behoud van uitkering, tegenprestatie, beschut werk nieuw) of participeren ze. Dat doen ze in de wij en kernen van de regio Maastricht-Heuvelland in het beheer van de openbare ruimte, bij maatschappelij organisaties, bij verenigingen et cetera.

Uitvoering ketensamenwerking re-integratie
Kern van de ketensamenwerking in de uitvoering re-integratie Participatiewet is de gezamenlij verantwoordelij en opdracht van de uitvoeringsorganisaties Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, Annex, MTB en Podium24. Op grond van de vastgestelde beleidslij diagnose-plaatsing-ontwikkeling wordt ieders expertise ingezet ten gunst van het geheel. Zodoende kunnen betere resultaten worden bereikt: qua dienstverlening aan de inwoners, bestandsontwikkeling en beantwoording van de arbeidsmarktvraag. (…)

Creëren van mogelijkheden op de arbeidsmarkt
Voor de burgers worden mogelij op de arbeidsmarkt gecreëerd en benut door het ontwikkelen van projecten gericht op speerpuntsectoren. We doen dit in Maastricht-Heuvelland, Zuid-Limburg en de Euregio. Vanuit de work fi aanpak zetten we de uitvoeringsorganisaties Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, Podium24, Annex en MTB gezamenlij in om hieraan vorm en inhoud te geven. (…)

6.81 GEËSCALEERDE ZORG 18+	*Wat willen we bereiken?* We bieden een veilige en beschermende omgeving en begeleiding naar nieuwe perspectieven aan inwoners in zeer kwetsbare posities die niet (geheel) zelfstandig kunnen wonen en de regie over hun leven niet (voldoende) kunnen voeren. Om dit mogelij te maken moet er een verschuiving komen naar meer ambulante hulpverlening in de eigen omgeving van de burger, meer solidariteit tussen de samenwerkende gemeenten en ontschotting tussen beschermd wonen en maatschappelij opvang.
pag. 74	*Zorgen voor voldoende en passende opvang en woonvormen* Hiervoor formuleren we de randvoorwaarden en uitgangspunten voor passende opvang en woonvormen waarbij we partij de kans bieden daaraan invulling te geven middels verschillende fi - ringsbronnen. We stimuleren de markt om fl en dichter bij huis kleinschalige en woonvormen-op-maat in te zetten. Hiermee vormen we het hele palet van de maatschappelij opvang en beschermd wonen om richting kleine, kwalitatief hoogwaardige locaties over de hele stad en regio te gaan.
	Zorgen voor passende ondersteuning Dit willen we bereiken door zorg in en om de opvang en de diverse woonvormen te organiseren, gebruik makend van de kennis en kunde binnen de doelgroep zelf. Hierbij kan bij gedacht worden aan individuele begeleiding op diverse levensgebieden. Ook hiervoor formuleren we de randvoorwaarden en uitgangspunten voor passende ondersteuning.
	Zorgen voor uitstroom naar zo zelfstandig mogelijk wonen en leven Dit doen we o.a. via het onderdeel housing binnen het programma Wonen en Zorg (onderdeel wonen en wij Maastricht). De gemeente en de woningcorporaties in Maastricht maken jaarlij afspraken over de uitvoering van het woonbeleid (zier ook programma 8). In het kader van de 'Huisvesting bij e doelgroepen' zij afspraken gemaakt met betrekking tot een pilot rondom het faciliteren en bevorderen van de uitstroom uit de MO/GGZ (Housing Maastricht). De gemeente en partij in de samenwerkingsovereenkomst subsidiëren gezamenlij de uitvoering van de pilot. We werken ook via het programma 'kwartiermaken' (Mondriaan en Trajekt) aan de integratie binnen de eigen leefomgeving.

Pilot actieprogramma Dak- en Thuisloze Jongeren
De gemeente Maastricht neemt deel aan de pilot 100% ambitie van het Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren 2019-2021. Het kabinet wil dak- en thuislozenproblematiek onder jongeren zo snel mogelij met 100% terugdringen. Alleen meer maatwerk of betere samenwerking tussen ketenpartners is niet voldoende om deze jongeren verder te helpen. Er moeten structurele doorbraken komen op het gebied van wonen, zorg, inkomen en schulden om deze jongeren weer kansen te bieden. Daarom heeft het ministerie van VWS het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) gevraagd om een actieonderzoek vorm te geven waarin we leren wat structureel moet veranderen om de 100% ambitie mogelij te maken. Tij de pilot wordt onder begeleiding van het IPW bij 14 gemeenten 70 (5 per stad) dak- en thuisloze jongeren geholpen. Ook wordt door het IPW leeromgeving georganiseerd waarin de steden onderzoeken hoe op basis van de casuïstiek tot structurele oplossingen per stad, en voor Nederland gekomen kan worden. De coördinatoren van de deelnemende steden zullen deelnemen aan de Topklas Jongeren. Daarnaast zal het IPW onderzoek doen op basis van de casuïstiek en de lessen in de Topklas om zo te komen tot een set basisnormen waarlangs de 100% ambitie vorm krij

6.82 GEËSCALEERDE ZORG 18-
(Pag. 75)

Wat willen we bereiken?
We streven ernaar dat steeds minder jeugdigen in Maastricht zij aangewezen op (gedwongen) hulpverlening, omdat de zelfredzaamheid van jeugdigen en de opvoedingskracht van gezinnen zij versterkt. Waar tij ij deze hulp toch nog noodzakelij is, duurt dit niet langer dan nodig is en draagt de hulp bij aan het versterken van de zelfredzaamheid.

Investeren in verbetering voorkomen van geëscaleerde zorg
Om onze doelstelling te realiseren organiseren en fi en we niet alleen maatwerkdienstverlening en geëscaleerde zorg, maar werken we sinds de decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten ook aan continue verbetering van de aanpak van jeugdhulp (inhoud, processen en bedrij Bij door de inrichting van @ease: een inlooppunt voor jongeren van 12 tot 25 jaar die vragen hebben over mentale gezondheid, school, werk, seksualiteit of fi

VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU (7)

7.1 VOLKSGEZONDHEID
Pag. 80

Wat willen we bereiken?
Bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifi risicogroepen, jeugd en ouderen.

Preventieprogramma's
Voor de uitvoering van de preventieprogramma's JOGG en GIDS verwij we naar taakveld 6.2

8.3 WONEN EN BOUWEN

Pag. 93

Wat willen we bereiken?

Iedereen kan op een prettige manier in Maastricht wonen in een hoogwaardige en veilige (bebouwde) leefomgeving. Dit vereist beschikbaarheid van voldoende woningen die ten minste voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen en die betaalbaar zij voor de woningzoekenden waarvoor de woningen zij bedoeld. Het verhogen van de woontevredenheid draagt bij aan waardebehoud van het woningaanbod en het binden van (nieuwe) inwoners aan de stad. Daarmee dragen we conform het coalitieakkoord bij aan een sociale en saamhorige stad met gemengde buurten, voldoende betaalbare woningen en met een goede balans tussen wonen, werken en leven.

Woonbeleid

In het woonbeleid is de rol van de gemeente primair die van regisseur, omdat de uitvoering van het woonbeleid hoofdzakelij bij andere partij ligt. Wij brengen partij op basis van vrij ligheid bij elkaar om in onderlinge samenwerking te komen tot de oplossingen van gemeenschappelij vraagstukken.

(…)

Op basis van de stedelij meerjarenovereenkomst Wonen en Wij maken we elk jaar prestatieafspraken met de corporaties op een aantal prioritaire thema's. Onder meer betaalbaarheid, een goede verhouding tussen omvang van de doelgroep en de omvang van de sociale woningvoorraad, huisvesting van specifi doelgroepen en duurzaamheid zij hierbij van groot belang. Deze afspraken evalueren we elk jaar mbv monitoring. De uitkomsten hiervan worden met de raad gedeeld.

Over de woonruimteverdeling van sociale huurwoningen maken wij elk jaar met de corporaties afzonderlij afspraken (jaarplan woonruimteverdeling). Daarbij gaat veel aandacht uit naar een evenwichtige verdeling tussen reguliere woningzoekenden en specifi doelgroepen, zoals vergunningshouders en woningzoekenden afkomstig uit GGZ-instellingen en maatschappelij opvang.

(…)

Voor ouderenhuisvesting geven we samen met onze externe partners (zorginstanties, corporaties) uitvoering aan het gezamenlij opgestelde Plan van Aanpak Wonen en Zorg voor ouderen. De basis voor dit beleid ligt in programma 6 Sociaal Domein. Onderdeel daarvan is het opzetten van een hulpstructuur ter verbetering van de toegeleiding van Wmo- geïndiceerden naar een sociale huurwoning.

Overzicht relevante indicatoren Programmabegroting 2020

	Realisatie	Prognose
3.1 Economische ontwikkeling		
Totaal aantal bedrij en werkgelegenheidseffect		
Vestigingen	10.676	10.736
Werkzame personen	73.772	76.112
4.3 Onderwij en leerlingzaken		
Aantal uitgeschreven leerlingen zonder startkwalifi ie (VSV)[30]	251[31]	95
Van alle peuters het percentage peuters dat deelneemt aan VVE	84	85
Van alle peuters met een VVE-indicatie het % peuters dat deelneemt aan VVE	72	74
5.1 Sportbeleid en activering		
% Maastrichtenaren van 18+ jaar dat tenminste 12 keer per jaar deelneemt aan sport	60	>65
% Maastrichtenaren van 18+ jaar dat tenminste 5 dagen per week een half uur matig intensieve lichamelij activiteit verricht	58	>53
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie		
% Cultuurbeoefening vanaf 6 jaar	62	≥
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		
% Inwoners dat vindt dat ze te weinig contacten heeft met andere mensen buiten werk, school of huishouden	14	<14
% Inwoners dat zich voldoen tot zeer voldoende in balans voelt t.a.v. positieve gezondheid		nulmeting
Hoe gelukkig voelen 19-jarigen en ouder zich vandaag	7,4	7,4
% Inwoners dat vrij ligerswerk doet	24	≥24
% Overbelaste mantelzorgers	14,8	14,2
Aantal leerlingen dat deelneemt aan No Credit Game Over en/of MoneyWays	1.575	1.600
Aantal cliënten maatjesprojecten schuldhulpverlening	119	135
6.2 Wij		
% nieuwe meldingen dat door toegang Sociale Zaken Maastricht Heuvelland en sociale teams wordt doorverwezen naar de sociale basisinfrastructuur		nulmeting
6.3 Inkomensregelingen		
Aantal huishoudens met een inkomen tot 110% wettelijk sociaal minimum	7.976	7.900

Toe-/afnamen aantal Pw uitkeringen (incl. kleine regelingen) ()	-/-4,7	χ[32]
% mensen waarvan wordt voorkomen dat zij aanspraak moeten maken op een Pw uitkering (Preventiequote Pw-instroom)	44	40
Aantal unieke cliënten met toekenning bij e bij - tieregelingen		
-eenmalig	5.617	5.700
-periodiek	2.457	2.500
Aantal keren dat kinderen geholpen zijn met materiële verstrekkingen via Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur, Stichting Fiets-bank	2.208	2.050
6.5 Arbeidsparticipatie		
% netto arbeidsparticipatie in Maastricht	61,2	61,3
Aantal inwoners geplaatst in betaald werk	391	400
Aandeel (%) volledig uitstroom uit Pw-uitkering naar betaald werk van totale volledig uitstroom uit uitkering	33	33
Aandeel (%) Pw-uitkeringsgerechtigden met inkomen uit parttime werk	7,9	9
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		
Dit onderdeel omvat ook de dienstverlening van de KBL. Daarover wordt 2 maal per jaar in de Raadsmonitor Sociaal Domein gerapporteerd over het aantal cliënten in de verschillende vormen van dienstverlening en het totale aantal unieke cliënten.		
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		
% Jongeren met jeugdhulp	14,6	<14,6
6.81 Geëscaleerde zorg 18+		
Doorstroomsnelheid naar meer zelfstandig wonen en leven binnen doelgroep housing is gelij of korter dan 1 jaar	nulmeting	nog te bepalen
Aantal Dak en Thuisloze jongeren		nulmeting
7.1 Volksgezondheid		
% Maastrichtenaren dat zich gezond voelt		nulmeting
% Maastrichtenaren dat zich thuis om gezondheidsredenen sterk belemmerd voelt		nulmeting
% Maastrichtenaren dat zich om gezondheidsredenen sterk belemmerd voelt in de vrij tij		nulmeting
8.3 Wonen en bouwen		
Oordeel inwoners over eigen woonomgeving	7,4	≥7,0
Saldo ontwikkeling woningvoorraad. Aantal eenheden per jaar	-71	300

30. Deze indicator hoort bij de toezegging in het coalitieakkoord een indicator te ontwikkelen die aangeeft wat de mate is van vervroegde schooluitval.
31. Het hoge cijfer in schooljaar 2016-2017 wordt deels verklaard uit de grote toename van verzuim van vluchtelingen in 2017 op de Eerste Opvang Anderstaligen (EOA).
32. Cijfer ministerie SZW/CPB volgt nog in 2019